

Az Elsass-Lotharingiában legutóbb életbelépett 1904. november 14-iki új illetéktörvény szerint a közjegyzők az általuk felvett okiratok után járó illetékekért a kincstárnak elsősorban és közvetlenül felelősek, azokat előlegezni tartoznak és a szerződő felekkel szemben csupán visszkereseti joggal bírnak. A közjegyzőknek ez az előlegezési kötelezettsége Elsass-Lotharingiában több mint 100 éve fennálló, egyébként azonban egész Németországban is ismeretlen intézmény.

*

Német jogászgűlés. Az ez év őszén Kiel-ben megtartandó 28-ik német jogászgűlés napirendjére ismét kitűzetett a német ptk. 313. §-a módosításának kérdése. Ez a szakasz tudvalevőleg az ingatlanátruházási szerződésekre nézve a közokirati kényszert mondja ki.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivűli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körut 19.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: A fizetési helyiség megjelölésével ellátott váltó bemutatása. — A hagyatéki eljárás köréből. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Szemle. — Tárca.

A fizetési helyiség megjelölésével ellátott váltó bemutatása.

A váltó fizetés végett való bemutatásának és az ezt tanusító óvásnak szabályai arra az esetre, ha a váltón az intézvénnyezett (váltói) lakhelyétől különböző fizetési hely van kijelölve, vagyis ha az u. n. *telepített* váltóval van dolgunk, minden kételyt kizáróan meg vannak állapítva részben magában a váltótörvényben, részben a birói gyakorlatban. A váltótörvény 43. §-a szerint: „A telepített váltókat a telepesnél, vagy ha ilyen megnevezve nincs, magánál az intézvénnyezettnél és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesített.” Ezzel nemcsak a bemutatás *helye*, hanem amint az irodalomban¹ és a birói gyakorlatban² általánosan elismertetik, az is minden kétséget kizáróan meg van állapítva, hogy *ki irányában* kell a bemutatást és az óvást eszközölni, az intézvénnyezett vagy a kijelölt telepes irányában? Nevezetesen az óvást a *telepes ellen* és, csak ha ilyen megnevezve nincsen, kell maga az intézvénnyezett ellen felvenni. Ez természetes következménye annak, hogy az

¹ Dr. Nagy Ferencz: A magyar váltójog kézikönyve, IV. kiadás, 324. l. 10. jegyzet. Dr. Plósz Sándor: A magyar váltójog kézikönyve, II. kiadás, 216. l. Wächter: Encyclopädie des Wechselrechtes, 231. l.

² Curia 624/1885. Polg. törvényk. XII. 77. l.

elfogadó, aki a telepest kijelölni jogosítva van (v.-törvény. 4. §), vagy ha már a kibocsátó nevezte meg a telepest, az elfogadmány által ezen kijelöléshez hozzájárultnak tekintendő, tulajdonképen a telepes fizetését igéri és ennél fogva a fizetést a telepesnél kell keresni és az óvást a telepes ellen felvenni. Az elfogadó és a telepes közötti viszony azonos a kibocsátó és az intézvényszerző közötti viszonyval, mert az elfogadó a telepes kijelölésével, illetve az ahhoz való hozzájárulással tulajdonképen egy további intézvényt állít ki a telepesre. Valamint tehát a rendes váltónál a fizetést az elfogadónál kell keresni és az óvást az elfogadó ellen felvenni, ép úgy a telepített váltónál, a fentemlített további intézvényszerzőnél fogva, ezen további intézvényszerző, vagyis a telepesnél kell a fizetést keresni és ellene az óvást felvenni.

Mindez, amint fentebb említettük, ma egyáltalán nem vitás a gyakorlatban.

Tudvalevő azonban, hogy telepített váltóról és telepesről csak akkor lehet szó s ennél fogva a váltótörvénynek fentidézett, a fizetés végett való bemutatásra és az óvásra vonatkozó rendelkezései csak akkor alkalmazhatók, ha az intézvényszerző (váltói) lakhelye és a megjelölt fizetési hely földrajzilag különböző két hely, vagyis u. n. *distantia loci*, igazi helykülönbség forog fenn. Már pedig igen gyakran előfordul, hogy a váltón az intézvényszerző lakhelyén levő, de az ő üzlethelyiségétől és lakásától különböző helyiség jelöltetik ki fizetési hely gyanánt, vagyis anélkül, hogy helykülönbség forogna fenn, a váltó mégsem az intézvényszerző üzlethelyiségében vagy lakásán, hanem egy más helyiségben fizetendő, tehát mégis helyiségkülönbség forog fenn. Hogy ilyen esetben nem telepített váltóval van dolgunk, és pedig még az esetben sem, ha az intézvényszerzőtől különböző személy is van kijelölve a fizetés teljesítésére, az általánosan el van ismervé, úgy az irodalomban, mint a bírói gyakorlatban és külföldön is.

Ép úgy általánosan el van ismervé, hogy ilyen fizetési helyiségnek és fizetőnek kijelölése az intézvényszerző lakhelyén, ugyanazon módon és megszorításokkal, mint tulajdonképeni telepnek és telepesnek kijelölése, a váltótörvény (21. és 24. §§) szempontjából semmiféle akadályba nem ütközik s ennél fogva a felmerülő váltócselekményeknél, nevezetesen a fizetés végett való bemutatásnál és óvásnál tekintetbe veendő. Minthogy azonban, amint láttuk, az ilyen váltó telepített váltónak általánosan nem tekintetik s ennél-

fogva a váltótörvénynek a telepített váltó hol és ki ellen leendő bemutatását és óvatolását szabályozó 43. §-a az ilyen váltóra nem alkalmazható: ennél fogva a váltótörvényben külön rendelkezést arra nézve, hogy az ilyen váltót fizetés végett *hol* kell bemutatni és a fizetés nem teljesítése miatt az óvást *ki ellen* kell felvenni, egyáltalán nem találunk.

Ami az első kérdést illeti, a váltótörvény 102. §-a azt az általános és miután, mint láttuk, az ilyen váltóra vonatkozó különleges rendelkezés a váltótörvényben nincsen, kiinduló pontul szolgáló rendelkezést tartalmazza, hogy a bemutatás és óvás első sorban az üzlethelyiségben teljesítendő. Abban már most megállapodott a bírói gyakorlat,¹ hogy *a fizetési helyiség annyi mint kijelölt üzleti helyiség*, a fizetést tehát itt kell keresni és, ha a fizetés nem teljesítettik, az óvást is itt kell felvenni. Ugyanez az általános nézet az irodalomban is.² De figyelembe veendő, hogy igazán „fizetési helyiség” kijelöléséről még nem lehet szó, ha csupán a címzett könnyebb feltalálhatása végett van az ő üzlethelyisége a váltón megjelölve. Ennél fogva az ilyen megjelölés ugyan figyelembe veendő a bemutatásnál, de miután a bemutatást az illetőnek a bemutatáskor létező üzleti helyiségében vagy lakásában kell teljesíteni, azon körülmény, hogy a váltó bemutatásakor a váltón megjelölt címen az elfogadó üzlethelyisége vagy lakása nem volt feltalálható, nem menti fel az óvatoló közeget azon kötelezettsége alól, hogy az elfogadó üzlethelyiségét vagy lakását kipuhatolja és a bemutatást ott eszközölje, illetve, ha a kipuhatolás nem sikerült, azt, hogy a helybeni rendőri hivatalnál, illetve a községi előljárásnál is siker nélkül tudakozódott, az óváslevélben megállapítsa (Váltótörvény 102. § 2. bek.). Mert a váltótörvény atekintetben, hogy a váltón az intézvényszerző üzlethelyisége vagy lakása ki van-e jelölve, vagy nem, egyáltalán nem különböztet. Ellenben, ha a váltón kijelölt helyiség határozottan mint fizetési helyiség van megjelölve, akkor elegendő a bemutatást itt eszközölni, és valamint csak az itt felvett óvás érvényes, ép úgy minden további tudakozódás, nevezetesen

¹ Curia 694/1878. (Döntvénytár r. f. XXI. 67. 1.), 1004/1881. (D. u. f. I. 39. 1.), 960/1882. (D. u. f. IV. 186. 1.), 16/1883. (D. u. f. IV. 113. 1.), 84/1883. (D. u. f. V. 15. 1.), 1214/1893. (D. u. f. XXXVII. 173. 1.), 1199/1886. (D. u. f. XIII. 198. 1.), 1104/95. (Polg. törvényk. XXXIII. 6. 1.)

² Nagy Ferencz f. i. munkájában 162. 1. és 515. 1. 9. jegyzet. Plósz f. i. munkájában 171. 1. és 215. 1. 15. jegyzet.

annak megállapítása, hogy ezen helyiség tényleg az elfogadó üzlethelyisége-e, felesleges. Így tartja azt ma a birói gyakorlat minden kételyt kizáróan¹ és ez a nézet az irodalomban is.² Annak megállapítása, hogy egyszerűen az intézvényezett üzlethelyiségének vagy lakásának a könnyebb megtalálhatás végett avagy igazán fizetési helyiségnek kijelöléséről van-e szó: a konkrét eset körülményei szerint eszközendő és alig fog nagyobb akadályba ütközhetni. Valahányszor egy egyszerű cím (fizetendő V., Nádor-u. 19.) vagy egy bizonyos üzlet (fizetendő Magyar Király kávéház), melynek az intézvényezett a váltó kiállításakor tulajdonosa volt, vagy egy hivatal (fizetendő VI. ker. Előjáróságnál), melyben az intézvényezett a váltó kiállításakor alkalmazva volt; jelölni meg a váltón, csupán egy útmutatás történik az intézvényezett könnyebb megtalálhatására, a váltó bemutatását tehát mindig az elfogadó akkori üzlethelyiségében vagy lakásában is meg kell kísérelni; egyáltalán a vtótörvény 102. §-nak általános szabálya szerint eljárni azzal a különbséggel, hogy a bemutatást elsősorban a váltón megjelölt címen vagy helyen kell megkísérelni, de ha ott a bemutatás nem sikerült, mintha a váltó semmi megjelölést nem tartalmazna, a 102. § szerint kell eljárni. Ellenben ha egy pénzintézet, vagy egy cég, vagy egy bizonyos személy (fizetendő „Pesti hazai takarékpénztárnál, vagy „X. Y. és társánál“, vagy „X. Y.-nál“, vagy „a kibocsátónál“) vannak megjelölve a váltón, ezzel határozottan egy fizetési helyiség van megjelölve, mert hiszen ez a hely a váltó kiállításakor sem volt az intézvényezettnek igazán üzlethelyisége, tehát kezdettől fogva a bemutatásra kijelölt külön üzlethelyiségnek, vagyis igazán „fizetési helyiség“-nek tekintendő. Ilyen esetekben tehát a bemutatást csakis itt megkísérelni, elegendő. A konkrét körülmények mindig meg fogják adni az útmutatást a helyes eljárásra. Ha például a megjelölés így szól: „fizetendő X. Y. cégnél“, és az intézvényezett ezen cég alkalmazottja, nincsen fizetési helyiség kijelöléséről, hanem csupán egy útmutatóul szolgáló megjelölésről szó, a bemutatást tehát, ha itt nem sikerült, a lakáson is meg kell kísérelni; ellenben ha az intézvényezett nincs ezen cégnél alkalmazva, határozott fizetési helyiség kijelöléséről van szó, tehát elég a bemutatást itt megkísérelni. Vagy ha például a

¹ Curia 1242/1893. (Döntvénytár u. f. XXXVII. 99. 1.), 1031/96. (Polg. törvénykezés XXXIV. 147. 1.)

² L. Nagy és Plósz munkáiban f. i. helyeken.

megjelölés így szól: „fizetendő Magyar király kávéházban“ és az intézvényezett a váltó kiállításakor ezen kávéház tulajdonosa volt, de időközben azt eladta: akkor csupán az intézvényezett tényleges üzlethelyiségének közelebbi megjelöléséről van szó és miután ezen kávéház a bemutatáskor megszűnt az ő üzlethelyisége lenni, a bemutatást az illetőnek akkori üzlethelyiségében vagy lakásában is meg kell kísérelni; ellenben ha ez a kávéház már a kiállításakor sem volt az intézvényezett tulajdonosa, akkor az határozott fizetési helyiségül lett kijelölve és a bemutatást mindenesetre itt kell, de elegendő is csupán itten megkísérelni.

Amint a fentiekből látjuk, abban a tekintetben, hogy mikor van a váltón, noha az telepítve nincsen, „fizetési helyiség“ megjelölve és hogy ebben az esetben a váltó fizetés végetti bemutatását hol kell eszközölni, a birói gyakorlat teljesen megállapodott és így, noha a váltótörvény erre nézve különleges rendelkezést nem tartalmaz, ebben a tekintetben nehézség vagy kétely fel nem merülhet.

De már a fentebb felsorolt példákból kitűnik, hogy mindazon esetekben, amikor határozott „fizetési helyiség“ kijelölése forog fenn, egyúttal külön *fizető* is van kijelölve. A „fizetési helyiség“ kijelölésében külön „fizető“ kijelölése is bennfoglaltatik. Míg a telepített váltónál tudvalevően előfordulhat, hogy telepes kijelölve nincsen (u. n. határozatlanul telepített váltó), mert a váltó már telepítettnek tekintendő, ha egyáltalán az intézvényezett lakhelyétől különböző fizetési hely van kijelölve: addig „fizetési helyiség“ kijelöléséről csak úgy lehet igazán szó, ha ebben külön „fizető“ kijelölése is bennfoglaltatik. Egy pénzintézet, egy cég, egy az intézvényezettől különböző bizonyos személy, vagyis minden igazi fizetési helyiség kijelölésével egyúttal a fizető is meg van jelölve. Ha ellenben fizető nincsen megjelölve, akkor egyszerűen az intézvényezett akkori üzlethelyiségének megjelölése forog csupán fenn, ami, mint fentebb kifejtettük, még nem külön fizetési helyiség kijelölése és nem ment fel a bemutatáskori üzlethelyiségben vagy lakásban való bemutatás alól.

Már most felmerül az a kérdés, hogy *kinél* kell a bemutatást eszközölni és *ki ellen* kell az óvást felvenni, az intézvényezett vagy a fizető ellen? A telepített váltónál, láttuk, a vtótörvény 43. §-a alapján a telepesnél kell a bemutatást eszközölni és a telepes ellen az óvást felvenni. A fizetési helyiséggel ellátott váltónál azonban

a törvényben erre támpont nincs. Az irodalomban a kérdés ennél-fogva vitás is. Nagy szerint (i. munkájában 162. l.) a kijelölt fizető irányában, Plósz szerint ellenben (i. munkájában 215. l. 15. jegyzet) az intézvénnyezett ellenében kell a bemutatást és óvást eszközölni. A Curia inkább az első nézet felé hajlik. Kimondotta, hogy noha a kijelölt fizető telepesnek nem tekinthető, a nála felvett óvás mégis szabályszerűnek tekintendő, mert a váltó elfogadásakor ily alakban lévén kiállítva, ez a szerződő felek akaratának megfelel,¹ hogy a nem telepített váltón az elfogadó által kijelölt személy ellen felvett óvás szabályos, mert azt az elfogadó kijelölte;² hogy egyáltalán a bemutatás és óvás a kijelölt fizető ellen történhetik.³ Azonban az újabb gyakorlatban annak kifejezett kimondását, hogy a bemutatást és óvást a fizető és nem az intézvénnyezett irányában kell eszközölni, nélkülözzük. Így egy ítéletében a Curia⁴ a fizetési helyiségül kijelölt takarékpénztár pénztárnokának eszközölt bemutatást szabályszerűnek jelenti ki, mert a pénztárnok azon nyilatkozatával, hogy a váltó értékének kifizetése végett senki sem jelentkezett, igazolva látja, hogy az elfogadó a takarékpénztár helyiségében nem volt feltalálható. Ezen utóbbi körülménynek az óvásban való kiemelésétől tehát eltekint és kijelenti, hogy a takarékpénztár alkalmazottjának való bemutatás „lényeges szabálytalanságot nem képez”. Tehát szabálytalanságnak mégis az és a bemutatást tulajdonképpen az intézvénnyezett irányában kellett volna, noha a takarékpénztár helyiségében megkísérelni és azt, hogy ott található nem volt, az óvásban kiemelni? Egy legújabb ítélet⁵ indoklásában pláne azt olvassuk, hogy ez a kitétel: „fizetendő a Közhazsnú szövetkezetnél” csak azt jelenti, hogy az *elfogadónak* fizetés végett a váltó a fizetési helyen ennél a szövetkezetnél mutatandó be.

Kitűnik mindezekből, hogy a kérdés a birói gyakorlatban sincs minden kételyt kizáróan eldöntve.

Ausztriában — és ez adott alkalmat ezen cikk megírására — a kérdés legújabb kötelező formában eldöntetett. Minthogy pedig az osztrák váltórendtartásnak a bemutatásra és óvásra vonatkozó

¹ 806/79 (Márkus IV. 482. l.), 1004/1881. (Döntvénytár új f. I. 20), 16/1883. (U. o. IV. 71.), 960/1882. (U. o. IV. 118.).

² 84/1883. (Döntvénytár új f. V. 10.).

³ 497/1890. 1214/1893.

⁴ 460/1898. június 1. (Márkus X. 336. l.)

⁵ 106/1904. november 24. (Ezen lap 2. számában 43. l.)

intézkedései teljesen azonosak a mi váltótörvényünk rendelkezéseivel, épen nem lehet közömbös, hogy a kérdés eldöntése mily értelemben történt. Az osztrák legfelsőbb törvényszék még 1904. november 16-án 11096. sz. alatt hozott ítéletével¹ egy váltóra nézve, melyen az intézvénnyezett lakhelye Rzeszow volt és mely a következő megjelölést tartalmazta: „Zahlbar bei der Unionbank in Rzeszow”, kimondotta, hogy az *ezen bank ellen* felvett óvás a visszkereseti jog fentartására alkalmas és pedig a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával, mely szerint az óvást a bank helyiségében, de az *elfogadó ellen* kellett volna felvenni.

De az osztrák igazságügyminiszternek 1905. márczius 28-án kelt felhívása folytán az osztrák legfelsőbb törvényszék 1905. május 23-án 158. sz. alatt kelt teljes ülésű határozatával² a felvetett kérdést végérvényesen úgy döntötte el, hogy a nem telepített, de fizetési helyiség megjelölésével ellátott váltót fizetés végett bemutatni és a fizetés hiányában való óvást felvenni a *kijelölt fizetési helyiségben, de az intézvénnyezett ellenében kell, a fizetési helyiség tulajdonosának* (igazgató, bankár) pedig a váltót bemutatni sem szükséges, hanem csupán az intézvénnyezettet kell ott keresni és ha nem találják, az óvást ellene felvenni.

Ez az álláspont a mi birói gyakorlatunkkal mindenesetre teljes ellentétben áll. Mert alig hisszük, hogy ha a váltó szerint az intézvénnyezett lakik Budapesten, a váltó pedig fizetendő „Budapestben a Pesti hazai I. takarékpénztár egyesületnél”, szabályszerű mondatnék ki az az óvás, melyből kitűnőleg a közjegyző a Pesti hazai takarékpénztárnak helyiségében az intézvénnyezettet kereste, de miután nem találta, a váltót a takarékpénztár valamely igazgatójának, pénztárnoknak, egyáltalán senkinek, be nem mutatta. És íme az osztrák bíróság szerint a mienkkel teljesen azonos váltótörvény alapján ez az óvás szabályos!

Ami már most a kérdés érdemét illeti, kétségtelenül a mi gyakorlatunk a helyes, mely szerint az ilyen váltót az illető intézet-, cég-, személynek be kell mutatni. Mert a kijelölt fizető az intézvénnyezett képviselőjének tekintendő. Az intézvénnyezett ép úgy, mint a telepített váltónál a telepesnek, itt a fizetőnek fizetését igéri. Nem a fizető helyiségében akar az intézvénnyezett maga fizetni,

¹ L. Zeitschrift für Notariat u. freiwillige Gerichtsbarkeit in Oesterreich 1905. 31. szám.

² L. u. ott 1905. 36. szám.

hanem egyszerűen a fizető által, kinél fedezetről gondoskodni fog, akar fizettetni. A dolog ratiója szerint tehát a telepes és a fizető között különbség nincsen és az üzleti élet tulajdonképpen arra vezetett, hogy a nem telepített váltón is telepes jelöltetik ki. Eszerint a fizetónél való bemutatás okvetlenül szükséges és elegendő is, mert annak, hogy az intézvénnyezett a fizetónél kerestessék, semmi értelme nincs.

Ami azonban a kérdésnek gyakorlati, nevezetesen a közjegyző eljárása és felelőssége szempontjából való oldalát illeti, ha összevetjük az osztrák bíróság által elfoglalt legujabb álláspontot és a magyar birói gyakorlatot, és azt látjuk, hogy ugyanazonos törvény alapján az osztrák bíróság kimondhatta, hogy az ilyen váltót az intézvénnyezettnek és csakis neki kell bemutatni: akkor meg kell fontolni, vajon megbízhatni-e a, mint láttuk, nem is egészen határozott, de teljes ülésű döntés hiányában semmiesetre sem kötelező és megváltozhatlan magyar birói gyakorlatban? A megfontolás eredménye pedig csak az lehet, hogy ilyen váltóknál a bemutatást továbbra is a fizető irányában eszközölni kell ugyan, de mindenesetre ajánlatos megkísérelni a fizetési helyiségben az elfogadónak való bemutatást is, és nevezetesen az óvásban kiemelni, hogy az elfogadó ott feltalálható nem volt.

H. Sz.

A hagyatéki eljárás köréből.

A hagyatéki iratokhoz beszerezni szokott hivatalos telekkönyvi szemlék, köztudomás szerint, a leggyaralóbb hivatalos akták közé tartoznak, s mint ahogy nem szoktunk hinni azon embernek, kit már rajtakaptunk hazugságon, úgy nem bízhatunk a tkvi szemlékben, mert száz közül talán egy felel meg, s használható fel biztos alapul a hagyatéki tárgyalásnál.

Nézetem szerint csak az készítheti el helyesen a tkvi szemlét, ki ismeri a hagyatéki iratokat és a hagyatéki eljárás célját, mely a konkrét hagyatéki ügynél fennforog, tehát egyedül a tárgyaló kir. közjegyző. Csakis ő tudhatja, hogy mely tkvi adatokra van szüksége, mely parcellák irandók ki helyrajzi számok szerint, mely terhek irandók ki, stb. A kir. közjegyző, ha alaposan kezeli a hagyatékot, nem fogja védpajzsul a hivatalos tkvi szemlét használni, mely

köztudomás szerint tökéletlen, hanem azt maga, vagy alkalmas megbízottja felülvizsgálja, a telekkönyvkönyvekkel összehasonlítja, s a legtöbb esetben fog is benne hibát találni. A hivatalos tkvi szemle tehát felesleges, mert azt lehet mondani, többé-kevésbé hasznavehetetlen. Jó pedig sohasem lesz, mert a gyakorlati életben nem vihető keresztül, hogy a szemléket a kir. telekkönyvvezető személyesen készítse, még az sem, hogy többnyire a díjtalanul szolgáló segéderők által összetákolts szemlét személyesen felülvizsgálja, s az eredetivel összeolvassa. Évenként minden tkvi hatóságnál ezerre menő tkv szemléjére van szükség, mi tehát a tkvi irodának nem csekély munkát okoz, a célnak pedig még sem felel meg, s így csak haszontalan időfecsérlés és munkavesztés.

Legjobb gyakorlatnak azt tartom, hogy a székhelyen a tkvi kivonatot a tárgyaló közjegyzői hivatal készíti maga számára, mindig oly módon, mint ez a tárgyaláshoz szükséges, miáltal néhány héttel gyorsíttatik a hagyatéki eljárás befejezése, mert a tkvi szemlék kiadása a tkvi hatóságoknál rendszeren több hetet vesz igénybe, tehát akár a leltározó közeg, akár a kir. közjegyző kéri azt, a beszerzéshez szükséges idő cél nélkül, s illetve eredmény nélkül veszett el a lebonyolításra nézve.

Ha a közjegyző több tkvi hatóság területén működik, úgy szükséges teljes tkvi másolatokat kérni azon tkvi hatóságtól, mely a közjegyzői székhelyen kívül esik, ellenkező esetben a tárgyalásnál bármikor fennakadhat a tárgyaló közeg, s kénytelen a tárgyalást elhalasztani, miáltal a beidézett felekre méltánytalan idő- és költségvesztés hármlik. De ezen teljes másolatok sem vezetnek a kívánt célhoz, mert a lejegyzésekre a tkvi hatóság nincsen figyelemmel, s rendszeren újabb és újabb megkeresésekre van szükség, miáltal ismét több hét kárbavész, s a teljes másolatokkal sok írásmunka jár, mi nagy megterhelést képez a tkvi hatóságra nézve, s a másolatban temérdek oly tétel is foglaltatik, mi a hagyatékkal nem is áll összefüggésben, s a közjegyző személyes tapasztalat nélkül még teljes másolatok felhasználása mellett sem lehet bizonyos abban, hogy nem követ-e el valamely hibát, mert a teljes másolatok is oly apparátussal s oly ellenőrzés mellett készülnek, mint a tkvi szemlék.

Helyesebb tehát, ha a közjegyző mindig az illető tkvi hatóság székhelyén tárgyal, hol a tkv mindig kéznél van, s a kiadott szemlék

és másolatok felülvizsgálhatók, vagy ami még jobb, személyesen elkészíthetők, miáltal az eljárás nagy mértékben gyorsítható, s az ebből eredő költség-többletet a felek szívesen megtéríthetik, mivel ily eljárás mellett az örökösök rendszerint egy vagy több póthagyatéki eljárás költségeitől szabadulnak meg.

Dr. Kubinyi János
nagyrőcei kir. közjegyzőhelyettes.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

252. Örökhagyónak végrendelete érvénytelen, mert a végrendeleti tanúk a végrendeleten nem igazolták, hogy az örökhagyó azt a tanúk előtt írta alá, vagy hogy azt az örökhagyó általa sajátkezűleg aláírtnak elismerte. Ez a hiány nem lett pótolva és a végrendelet nem vált érvényessé a kir. közjegyző kezéhez történt letétel által, mert az 1876 : XVI. t.-cz. 25. §-a szerint az alaki kellékek tekintetében hiányos magánvégrendelet csak akkor válhatik érvényessé a letétel által, ha a letéteményezés a 23. és 24. §-ok szerint történt; már pedig a hagyatéki iratok között az 1899. C. 285/4. sz. jegyzőkönyv mellett levő boríték megtekintéséből megállapítható, hogy az nem a kir. közjegyző hivatalos pecsétjével, hanem örökhagyóéval volt lepecsételve, s hogy a végrendelet nem volt zsinórral a letéti jegyzőkönyvhöz fűzve, s így a letétel nem felel meg az 1876 : XVI. t.-cz. 24. §-a rendelkezésének.

Ehhez járul, hogy a letéti jegyzőkönyv nem tartalmazza azt a megjegyzést, hogy az okirat a letéteményező előtt felolvastatott és hogy ő azt akarásával megegyezőnek találta s e hiány miatt az említett jegyzőkönyv az 1874 : XXXV. t.-cz. 68. §-a szerint közokirat erejével nem bír.

Nem vált érvényessé az említett végrendelet azáltal sem, hogy az örökhagyó a 15/1886. sz. közjegyzői okiratban foglalt szerződésben saját végrendeletének ismerte el a letéti magánvégrendeletet, mert a letéteményezés fent megjelölt hiányai miatt az örökhagyónak szerződésbe foglalt elismerő nyilatkozata akkor sem bírna az 1876 : XVI. t.-cz. 25. §-ában említett joghatálylyal,

ha az a nyilatkozat magába a letéti jegyzőkönyvbe vétetett volna be. Ezek alapján az elsőbiróság ítéletét meg kellett változtatni és F. D. örökhagyó végrendeletét érvénytelennek kellett kimondani. (Curia 1905. június 6. 4923. sz., a győri tábla indokainak hagyásával.)

*

253. Téves a másodbiróság végzésének az az indoka, hogy közjegyzői okirat alapján a végrehajtás akadály nélkül elrendelhető annak javára is, aki az azon alapuló követelés megszerzését magánokirattal igazolja, mert a 47,220/889. számú ig. minist. rendelet 109. §-a értelmében minden ténykörülményt, melyre a végrehajtási kérelem alapul, tehát a közjegyzői okiraton alapuló követelés későbbi megszerzését is közokirattal kell kimutatni.

Minthogy pedig N. I. a tárgyaláson beismerte, hogy a követelést saját javára érvényesíti; azt pedig, hogy a követelést megszerzte, a végrehajtási kérvényben közokirattal nem igazolta, az elrendelt végrehajtást ebből az indokból és a másodbiróságnak ezzel nem ellenkező többi indokaiból is hatályon kívül kellett helyezni. (Curia 1905. április 28. 441. sz.)

*

254. A végrehajtást szenvedett által becsatolt, valódiság és tartalom tekintetében nem kifogásolt levelek és nyugták bizonyítják, hogy végrehajtást szenvedett a közjegyzői okmány 2. pontjában kitett határidőtől eltérően minden hó 13. napján volt kötelezve a havonként esedékes kamattizetést teljesíteni és végrehajtató a kamatnak ily módon való fizetése ellen nemcsak kifogást nem tett, de sőt az E. és K. alattiak szerint a kivánságára 1904 október 28-án lefizetett kamatot az 1904 november 13-tól 1904 december 13-ig lejárt időre teljesített fizetesként nyugtázta. E tények egyúttal kétségtelenül bizonyítják azt, hogy a felek között a végrehajtást szenvedett által vitatott oly megállapodás jött létre, mely szerint a közjegyzői okirat 2. pontjában meghatározott határidőtől eltérően a havonként fizetendő kamat minden hó 13-ik napján jár le. Minthogy pedig a megállapodás nem a házaspár között, különben is már az A. a. közjegyzői okmány nyal rendezett vagyoni viszony szabályozására, hanem a teljesítési határidő megváltoztatására vonatkozik és ennél fogva e megállapodás érvényéhez az 1886 : VII. t.-cz. 22. § a) pontja alapján közjegyzői okmány kiállítása nem volt szükséges, továbbá minthogy az A. a. okirat kiállítása után

ennek a könyvkivonatnak alapján a zálogjog előjegyzése megengedhető nem volt. (Curia 1905. ápr. 7. 632. sz., a kassai tábla indokainak hhagyásával.)

*

262. A még nem telekkönyvi tulajdonos árverési vevő ellen, a tulajdonjog bekebelezése iránt beadott kérvény rangsor elnyerése végett való feljegyzésének, a telekkönyvi rendtartás szerint helye nincs. (Curia 1905. május 9. 1915. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

263. Az elsőbiróság végzése helybenhagyatik indokai alapján és a folyamodásban felhozottakra való tekintettel még azért, mert a K. T. 177. §-a ugyan csak azt határozza meg, hogy közgyűlés mindenestre évenként legalább egyszer összehívandó, emellett azonban a K. T. 157. § 8. pontja azt rendeli, hogy az alapszabályokban meg kell állapítani a közgyűlés megtartásának az idejét és ennél fogva nyilvánvaló, hogy az alapszabályokban mindenestre meg kell határozva lenni annak, hogy a közgyűlés az év mely szakában hívandó össze. (Budapesti tábla 1905. márczius 22. 650. sz.)

*

264. A be nem jegyzett közkereseti társaság minden tagja bír képviseleti jogosultsággal, mert a K. T. 16. §-a értelmében csak a bejegyzés esetében korlátozható ez a képviseleti jog. (Curia 1905. április 26. 1167. sz., a budapesti tábla indokainak hhagyásával.)

*

265. A bejegyzett czégszövegben előforduló „mint szövetkezet“ kitételek helyett az „m. sz.“ rövidített jelzőnek használata az ipar-törvény 58. §-ába és a czégvalódiság elvébe ütközik. (Budapesti tábla 1905. márczius 7. 3576. sz.)

*

266. A több intézvényezettel ellátott váltó az összes intézvényezetteknek mutatandó be fizetés végett és az óvás valamennyiök ellen veendő fel a visszkereseti jogok fentartása végett. Az a körülmény, hogy az egyik intézvényezett időközben elhalt, nem menti fel a váltóbirtokost azon kötelezettség alól, hogy a bemutatást, illetve óvást ezen intézvényezettel szemben felvenni meg ne kísérelje. (Curia 1905. május 18. 4. sz., a budapesti tábla indokainak hhagyásával.)

*

267. A keresk. törvény 108. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a közkereseti társaság (betéti) feloszlása után felszámolásnak van helye, nem parancsoló természetű s ezért a közkereseti (betéti) társaság tagjai megállapodhatnak abban, hogy a társaság vagyona a felszámolási eljárás mellőzésével osztassék fel.

A tagoknak a társaság kötelezettségeiért való felelőssége a felszámolási eljárás mellőzése folytán nem változik és ezáltal nem érintetik. (Curia 1905. május 1. 1161. sz. mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával.)

*

268. Az óvásfelvételi cselekmény befejezést nyert azáltal, hogy az óvatoló kir. közjegyző az óvásfelvételre rendelt törvényes időben a fizetésre kijelölt helyen — a pénziintézetnél — a váltónak fizetése végett való bemutatása miatt megjelent s ott az elfogadót kereste, de sem az elfogadót, sem az intézet tisztviselőit nem találván, ezt a körülményt az óváslevélben megállapította; az a lényegtelen körülmény tehát, hogy a kir. közjegyző ezenfelül a váltót az intézet üzlethelyiségében talált hivatalszolgának fizetés végett bemutatta, az óvás érvényére nézve semmi jelentőséggel nem bír. (Curia 1905. június 26. 1501/1904. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

269. Javasolják alperesek, hogy a felebbezési bíróság anyagi jogszabályt sértett azzal, hogy alpereseket fizetésre kötelezte, holott az A. alatti okirat burkoltan bár, de lényegileg halálesetre szóló ajándékozást tartalmaz; már pedig e czímen felperes követelése azért nem volt megítélhető, mivel egyrésztől felperes kifejezetten kijelentette, hogy követelését nem ajándék, hanem kölcsön czímen követeli, másrésztől pedig mivel az A. alatti okirat nélküli a halálesetre szóló ajándékozás érvényességéhez megkivánt alakszerűséget; továbbá hogy a felebbezési bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy alperesek a B. alatti okirat kiállításakor a vagyonátruházó adósságai mérvére nézve megtévesztettek és hogy a lekötélés erkölcstelen alapon álló benső viszonyra vezethető vissza, ami birói úton érvényesíthető kötelem alapjául nem szolgálhat, és végül hogy a kamatok a kereset megindítása előtti időre, erre vonatkozó kötelezés hiányában, jogszabály megsértésével ítéltettek meg.

Ezek a panaszok sem bírnak megállható alappal.

Az elsőbíróságnak a felebbezési bíróság által egész terjedelmében elfogadott, és a S. E. 197. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállása szerint ugyanis az adós elismerte, hogy felperessel követeléseire nézve összeszámolván, ennek eredményeként kötelezte magát felperes részére 3000 kor. fizetésére, és hogy az elismert tartozásról állította ki az A. alatti adóslevelet; továbbá megállapított, hogy az A. alatti okirat a kiállításakor a fizetési határidőt nem tartalmazta, hanem az utólag az adós beleegyezésével vezetett be; végül megállapítást nyert az is, hogy a B. alattiban foglalt vagyónátruházással egyidejűen, alperesek kötelezték magukat az adós összes fennálló adósságait kifizetni.

Minthogy pedig valamely követelésnek kifejezett elismerésével joghatályos kötelem keletkezik, és a leszámolásnak kifejezetten elfogadott eredményével szemben a hitelező az egyes követelések kimutatására többé nem kötelezhető, másrészt az állandóan követett törvénykezési gyakorlat által elfogadott jogszabály az, hogy az esetben, ha a jogügylet megkötésekor a teljesítésre határidő nem tüzetett, hacsak magából a jogügylet természetéből más nem következik, a szolgáltatás a kötelezettől bármikor követelhető; minthogy továbbá, ha szolgáltatásra, a kötelezett bekövetkezendő elhalálkozásának idejére való tekintet nélkül tüzetett határidő, a követelés maga az okirat kiállítója ellen is érvényesíthető lévén, az ügylet már ebből az okból sem tekinthető halál esetére szóló ajándékozásnak, amin mitssem változtat az a körülmény, hogy jelen esetben a szolgáltatás ideje a kötelezett elhalálkozása után vezetett be az okiratba:

annál fogva a kereset alapjául szolgáló jogügylet, halálesetre szóló ajándékozásnak nem lévén minősíthető, az erre vonatkozóan fennálló jogszabályok sem nyerhetnek a fennálló esetben alkalmazást. (Curia 1905. június 17. G. 54. sz.)

*

270. Alaptalan elsőrendű alperesnek felülvizsgálati kérelmében felhozott az az érvelése, hogy a gyermektartási kötelezettség néhai M. személyes tartozása volna s ezért alperes, mint örökös, nem felelős; továbbá hogy alperes örökös minőségben az örökhagyónak csak azokat a kötelezettségeit tartozik viselni, melyek az örökhagyó életében mint fennállók kimutatva lettek, mert az örökhagyónak életében felmerült kötelezettségei az illető örökösökre átmennek.

Mindamellett a felebbezési bíróság ítéletét fel kellett oldani és a végzés rendelkező része értelmében határozni, mert az első-

bíróság ítélete szerint, melyet a felebbezési bíróság helybenhagyott, az alperesek mint örökösök annak a túsására köteleztettek, hogy felperes magát M. örökhagyó hagyatékából követelése erejéig kielégíthesse; már pedig az ítéletben a nevezett örökhagyó hagyatékának állaga és értéke megállapítva nincs és ezeknek megállapítása a végrehajtási eljárásra nem hagyható. (Curia 1905. április 15. I. G. 688. sz.)

*

271. Az özvegyi jog az erkölcsi alapon nyugvó házasságnak képezi folyományát, s így az is erkölcsi alapon nyugszik, s így ezen erkölcsi alapot a nő özvegysege alatt is megőrizni köteles, minélfogva megszüntetett azon nőnek özvegyi haszonélvezeti joga, aki férje halála után mással ágyassági viszonyba lépett. (Curia 1905. május 31. 5383. sz.)

*

272. Olyan jogszabály, amely a kölcsönös végrendeletnek a túlélő fél részéről való visszavonását feltétlenül tiltaná, nincs; azonban az előbb elhalt végrendelező vagyónára nézve ellentétes rendelkezést a túlélő fél nem tehet. Ebből következik, hogy a kölcsönös végrendeletben a férj részéről tett azt a rendelkezést, hogy az összes ingóságokból, amelyek az utóbb elhalálozó fél halálakor visszamaradnak, a felerész a férj rokonait, felpereseket illesse, a túlélő feleség végrendelete nem érintheti s ez csak azok felerészéről volt jogosítva végrendelezni: (Curia 1905. május 16. 1292/904. szám, a győri tábla indokainak hagyásával.)

*

273. Ajándékozás esetében a törvényes osztályrész mennyisége az elajándékozott dolognak az ajándékozás idejében volt értéke szerint határozandó meg s nem az örökség megnyilta idejében volt érték szerint.

Kötelesrész iránti perben a megajándékozottnak kell bizonyítania, hogy a jogügylet ellenérték mellett jött létre. (Curia 1905. februárius 16. 8263. sz.)

*

274. A szülők életében, noha az örökségbe betudandólag, előre átadott vagyonérték az ajándékkal egy szempont alá esik.

Az ajándékozási ügylet felbontásának nincs helye vastag hálátlanság okából, amennyiben az utolsó bántalmazás miatt az atya megbocsátott, mert ezáltal a többi előző bántalmazás is meg-

bocsátottnak tekintendő. (Curia 1905. február 28. 4207. sz., a szegedi tábla indokainak hhagyásával.)

*

275. Nem vitás, hogy a házastársaknak egymásközi vagyoni jogi viszonyát szabályozó *H)* alatti okiratnak létrejötte az életközösség megszűntetésében találta indokát; ámde ez a körülmény magában véve a *H)* alatti közjegyzői okiratba foglalt jogügyletnek anyagi érvényességét nem befolyásolja, amennyiben a házastársak nincsenek eltiltva attól, hogy egymásközi vagyoni jogi viszonyaikat bármikor, tehát az életközösség megszűntetése indokából is szabadon szabályozhassák.

A *H)* alatti okirattal pedig a házastársak vagyoni jogi viszonyaikat akként szabályozták, hogy a felperes kizárólagos tulajdonába jut az abban közelebbről körülírt 12,000 frt és 6 drb takarékpénztári részvény; a többi már meglévő, vagy csak még ezután szerzendő bármilyen vagyoni kizárólag a férj tulajdonát képezi; egyúttal a házastársak ebben az okiratban annak kijelentése mellett, hogy egymás ellenében követelésük semmiféle jogcímen nem lehet és fenn nem maradt, az egymásutáni öröklési jogukról és kölcsönösen lemondottak.

Az okiratnak ez a tartalma nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy az halálesetre szóló intézkedést nem foglal magában, miből folyólag helyes a másodbiróságnak az a jogi álláspontja, amelynél fogva idevonatkozó indokolása szerint, a *H)* alatti okiratnak alaki érvényességét megállapította. A *H)* alatti okiratnak fentebb vázolt tartalmából pedig következik, hogy felperes a férje után hátramaradt vagyoni nézve sem a fennállott házassági kötelékből folyó vagyoni jogi, sem öröklési igényeket nem támaszthat, aminek további okszerű folyamánya az, hogy felperes az örökhagyó által a kiskorú alperesekkel létesített örökbefogadási szerződések és az általa alkotott végrendelet megtámadására nem bír kereseti jogosultsággal; nem pedig azért,

mert előrebocsájtásával annak, hogy hazai jogunk nem tartalmaz oly rendelkezést, amely szerint az egyik házastárs által célbavett örökbefogadás érvényes létrejötte a másik házastárs beleegyezésétől volna függővé tehető, helyes a másodbiróságnak az a jogi álláspontja, amely szerint kimondotta, hogy felperes az örökbefogadási szerződéseket nem a saját, hanem csupán az örökbefogadó férje jogán volna jogosítva megtámadni, ámde a férje jogán

azért nem léphet fel, mivel saját hozzájárulásával a férje utáni öröklési jogáról lemondván, a közte és férje közötti örökösödési kapcsolat megszűnt, és

mert másrészt az az örökös, aki örökösödési jogáról lemondott, az örökhagyó által alkotott végrendelet megtámadására jogosultsággal nem bír és ekként az örökbefogadási szerződések és végrendelet érvényességének kérdése vizsgálat tárgyát nem képezhet. (Curia 1905. augusztus 30. 5327. sz.)

*

276. Felperes az állított közszerzemény alapján alpereseket, mint megajándékozottakat kérte köteleztetni, azért, mivel anyjuk közszerzeményi jogát nem érvényesítvén, alperesek ennek értéke erejéig megajándékozottaknak tekintendők. Ezen keresetével azonban felperes elutasítandó volt, mivel bizonyos, hogy özv. L. M.-né közszerzői jogát nem érvényesítette, sőt bizonyos az is, hogy a házasság tartama alatt szerzett és néhai L. M. nevére tulajdonjogilag felvett ingatlanok még 1895. évi szeptember hó 14-én, tehát L. M.-né életében az alpereseknek, mint néhai atyjuk örököseinek átadattak, nyilvánvaló tehát, hogy ezek az ingatlanok már özv. L. M.-né hagyatékát nem képezték és így csakis ajándékozásról lehetne szó, azon az alapon, hogy özv. L. M.-né állított közszerzői jogát nem érvényesítette, ez az ajándékozás azonban a felperesi követelés keletkezését megelőzte. (Curia 1905. április 4. 9192. sz.)

*

277. Végrendeleti örökösödés esetén az előre kapott érték betudásának nincs helye, hacsak az örökhagyó nem rendelte azt el. (Curia 1905. márczius 1. 2276/1904. sz.)

*

278. Minthogy az írásbeli magánvégrendelet akként is visszavonható, hogy az örökhagyó a végrendeleti iratot megsemmisíti, vagy a végrendelet egyes részét illetőleg a visszavonást feltünteti; a végrendelet azon intézkedése, amelyet az örökhagyó törölt, nem létezőnek tekintendő, mert a végrendelet eme részének megsemmisítése és ebből folyó visszavonása már a törlés tényének befejeztével beállott s a visszavonás tényére befolyással nincs az a körülmény, hogy örökhagyó még közvetlen halála előtt is úgy nyilatkozott, melyből a végrendelet eredeti szövegének fentartását és nem annak megváltoztatását kellett tudomásul venni, mert a

visszavont rendelkezés a visszavonás visszavonása által sem áll helyre. (Curia 1905. június 6. 5021. sz.)

*

279. Az elhalt férj vagyonát még életében elajándékozta, amiért az özvegy özvegyi jogán nem az átruházott ingatlanok haszonélvezetét, mely már az ajándékozás következtében alpereseket illeti, hanem elhalt férje társadalmi állásának és vagyonának megfelelő lakás és tartáshoz szükséges összeg megfizetését követelheti. (Curia 1904. november 8. 8042. sz.)

*

280. Az örökhagyó nem összes vagyonát, avagy tetemes vagyonának hányadát, hanem hagyatékából csakis kifejezetten megjelölt, egyidejűleg megkülönböztetett javakat s ezek közé sorozottan a gőzmalomát hagyta végrendeletileg a felperesre; ennél fogva az általa öröklött vagyon nem örökrésznek, hanem hagyománynak természetével bír, s minthogy az örökhagyó által használt gőzmozdony rendeltetésénél fogva nem csupán a gőzmalom üzeméhez, hanem más erőművi vállalatokhoz is önállóan használt, rendszerint ingóság jellegű vagyontárgy, a vita tárgyává tett hagyományozott dolog, az örökhagyónak halálesetkor való állapotában s csakis az akkori tartozékokkal tekintendő hagyományozottnak: azáltal, hogy örökhagyó a gőzmozdonyt még a végrendeletet megelőzőleg eladta s ezáltal az a mozdony már megszűnt az ő tulajdonát képezni, de megszűnt egyszersmind, a másnak korlátlan tulajdonává váltánál fogva, ez a gőzmozdony, vagy helyettesítésképpen annak hátralékos vételára a gőzmalomnak vita tárgyává tett netáni tartozékát is képezni. (Curia 1905. május 3. 1980. sz., a temesvári tábla indokainak hagyásával.)

*

281. Örökhagyó peregyezés szerint az 1400 K-t még életében alpereseknek átengedvén, az a körülmény, hogy magának élte fogytáig az átengedett összeg után kamatot kötött ki, amely kamat lényegileg az átengedett tőkeösszeg haszonélvezetét képezi, az egyezésben foglalt jogügyletet sem kölcsönné, sem halálesetre szóló ajándékozássá nem minősítette. (Curia 1905. május 31. 2986. sz., a győri tábla indokainak hagyásával.)

*

282. A kötelesrészre jogosított örökossal szemben a közszerzemény létezését az örökhagyó végrendelete egymagában nem

bizonyítja, hanem az özvegynek bizonyítania kell, hogy férjének a vele kötött házasság létrejöttkor megvált vagyona a házasság megszűntéig valóban szaporodott. (Curia 1905. március 7. 2671. sz.)

*

283. 1., 2. és 3. rendű alperesekre örökségkép szállott vagyon értéke, a marasztalási tőke összegét és kamatait felülmulja. Ezen alperesek tehát örökségük erejéig vannak marasztalva, mihez képest nem forog fenn szüksége annak, hogy számszerűleg kimondassék az is, hogy ugyanezen alperesek, az öröklött vagyon milyen értéke erejéig marasztaltatnak. (Curia 1905. május 3. 1835. sz.)

*

284. A megkísérlett árverés költsége magát a végrehajtó felet, nem pedig ennek képviselőjét terheli: az elsőbírósági végzésnek e részbeli megváltoztatásával a felfolyamodó ügyvédet a költség viselése alól fel kellett menteni, s annak megfizetésére a végrehajtót kötelezni. (Pozsonyi tábla 1904. február 24. 217. sz.)

= Ellenkezően döntött a marosvásárhelyi tábla múlt számunkban közölt 15. sz. teljesülésű határozatában.

*

285. A telekkönyvi hatóság végzése helybenhagyatik, mert a királyi Curiának 7. számú polgári döntvénye szerint utóajánlatnak az árverési feltételek teljesítésében késedelmes árverési vevő veszélyére megtartott újabb árverés után is van ugyan helye, de a jelen esetben már egyszer tett utóajánlat folytán újabb árverés tartatván, a késedelmes új vevő ellenében elrendelt újabb árveréssel szemben a végrehajtási törvény 187. §-ának utótétele értelmében a további utóajánlatnak, ezen árverési ügyben, nincsen helye.

Nem lehet ugyan vitás, hogy kiváló közgazdasági érdek az, hogy az ingatlanok birói eladás esetében megfelelő ellenérték mellett adassanak el, s hogy az utóajánlat erre alkalmas eszköz, mert a versenyhiány kiaknázásának és az árverelők összejátszásának hátrányain segít, mégsem lehet a 187. § utótételében foglalt rendelkezésnek azt az értelmet tulajdonítani, mintha az újabb utóajánlat csak akkor lenne kizárva, ha az utóajánlat következtében hatálytalanítani kívánt árverés is az előző utóajánlat következtében tartatott meg, mert ez esetben az utóajánlatok végtelen sorozata következhetne be, ami pedig összejátszás eredménye is lehetne és ezáltal a hitelező érdekei szenvedhetnének sérelmet. A szóban levő törvényszakasz rendelkezése által pedig a törvényhozás az ingatlan eladása

által érdekeltek összességére kellett, hogy figyelemmel legyen. (Kolozsvári tábla 1905. január 27. 128. sz.)

*

286. A m. kir. kincstár felülvizsgálati kérelmében azt panasolja, hogy a felebbezési bírósági anyagi jogszabályt sértett azzal, hogy az M. A. hagyatéki tömegéhez tartozó ingókat a foglalás alól fölmentette, holott a végrehajtást szenvedőt, mintegyik örököszt az örökség a megfelelő hányadban megilleti.

Ez a panasz lényegileg alapos. A felebbezési bíróságnak panaszszal meg sem támadott tényállása szerint a lefoglalt ingók néhai M. A. után maradtak hátra és azok felp.-nek mint az elhalt özvegyének birtokában vannak, továbbá hogy úgy felp., mint a végrehajtást szenvedő néhai M. A. örökösei, és végül hogy az örökség az örökösöknek még át nem adatott.

Minthogy pedig az örökség az örökösödés megnyíltával a törvény erejénél fogva (ipso iure) minden hatósági beavatkozás nélkül az örökösre száll és annak tulajdonává válik, ebből jogszerűen következik, hogy az örökös hitelezője, amint ezt ingatlanra a telekkönyvi rendelet 74. §-a kifejezetten megenged, adósának örökségi jutalékára már az örökség megnyíltával szerezhethet végrehajtási zálogjogot és ezzel szemben egy másik örökös az ingóknak vagy azok egy részének a foglalás alól egészben való felmentését csak akkor követelhetné, ha kimutatja, hogy az igényelt ingók kizáróan reá szállottak; ámde a felebbezési bíróság ítélete ily értelmű tényállást nem tartalmaz. Ehhez képest téves lévén a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, mely szerint azért, mert az örökség még tényleg át nem adatott, az igényelt ingókat a zár alól feloldotta: az ítéletet e részben meg kellett változtatni, s felperest keresetének ezzel a részével elutasítani.

Másfelől azonban, minthogy jogszabály az, hogy az egyik örökös hitelezője által a hagyatéki javakra nyert végrehajtási zálog az örökösöknek a hagyatéki vagyon megosztására vonatkozó jogait és az özvegynek a hagyatéki javakra a törvénynél fogva megillető hasznélvezeti jogát nem érintheti, annál fogva egyidejűleg azt is ki kellett mondani, hogy a lefoglalt ingók csak annyiban és oly részben szolgálhatnak kielégítési alapul, amennyiben és amilyen részben azok a végrehajtást szenvedőnek örökségi jutalékába esnek

és amennyiben az özvegyi jog sérelme nélkül elidegeníthetők. (Curia 1905. márczius 17. G. 602. sz.)

*

287. Már magában véve az a körülmény, hogy akkor, — amidőn a közel rokonok, különösen házastársak, között oly átruházási jogügylet létesült, mely által az átruházó vagyona annak hitelezői elől elvonatik, — az átruházó tartozása már fennállott, azt a vélelmet állapítja meg, hogy az azzal szerződő rokon vagy házastárs úgy a követelés fennállásáról, mint magának az adósnak a hitelezői megkárosítására irányuló szándékáról tudomással bírt; s így a kérdéses jogügylet a jóhiszemű hitelezővel szemben, bármi címen kötött is, hatálytalan és ezzel a vélelemmel szemben annak bizonyítása, hogy az említettekről a rokon vagy a házastársnak tudomása nem volt, ezt terheli. (Curia 1905. április 29. I. G. 726/1904. sz.)

*

288. Az értékpapirmegsemmisítési ügyben az értékpapir kiállítójának felfolyamodási joga nincs. (Budapesti tábla 1905. június 26. 1872. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

289. A tőkével egyidejűleg bekebelezett 2%-os kártalanítási díj nyilván arra az esetre van kikötve, ha a fenmaradt tőkehátalék a kikötött részletek lejáratá előtt fizettetnék vissza. Minthogy ezek szerint az esetleges kártalanítási díj tényleges összege a mindenkor hátralékban maradt és idő előtt visszafizetendő tőke maradék összegéhez képest változásnak van alávetve és így összeg szerint az az érték, mely zálogjoggal van biztosítva, ép úgy meg nem határozható, amint a zálogjoggal biztosított kamatok is csak a már lejárt kamatok tekintetében lehetnek érték szerint meghatározva, minthogy a 0.7%-os illeték a díjjegyzék 16. t. számához tartozó jegyzetek 3-ik pontja szerint is „a bejegyzéskor létező érték“ után fizetendő, amint ez a lejárt kamatok tekintetében ugyanott kifejezetten fel is van említve: a panasznak helyt adni és a 2%-os kártalanítási díj után kiszabott 0.7%-os bejegyzési illetéket törölni kellett. (5768/1905. P. sz.)

*

290. Minthogy az elővételi jognak telekkönyvi biztosításával az ingatlan tekintetében sem tulajdonjog, sem pedig használati vagy haszonélvezeti jog nem szereztetik, mert amennyiben az elővételi jog nem érvényesítettik, az ingatlan bárkinek eladható és a kikötött határidőig csupán a tulajdonos elidegenítési jogának gyakorlásában korlátozva van: nyilvánvaló, hogy 4·3%-os illeték alá eső ingatlan vagyon, vagy avval összekötött jogszerzés fenn nem forog. Minthogy pedig az elővételi jogért ellenérték kikötve nem lett, az arról rendelkező okirat után, a bélyegben lerótt 1 K illetéken felül, az Ill. díjj. 78. tétel II. b) pontja értelmében más illetéket követelni nem lehet. (4141/1905. P. sz.)

*

291. A kereskedelmi ügyletekből eredő követelésektől az üzlet megszűnte után húzott kamatok tőkekamatadó tárgyát képezik. (4776/1905. P. sz.)

Ministeri rendeletek.

Az északamerikai Egyesült-Államokban használandó okiratok nyelve. Illetékes helyről tudomásomra hozták, hogy egyes esetekben azok a kir. közjegyzők, akik az 1874. évi XXXV. t.-cz. 7. §-a alapján közjegyzői okiratoknak német nyelven való felvételére fel vannak jogosítva, oly magyar nyelvű okiratokat, amelyeket a fél az északamerikai Egyesült-Államok területein kívánt használni, az 1874. XXXV. t.-cz. 91. §-a értelmében német hiteles fordítással szereltek fel, a jelzett nyelvjogosítvánnyal nem bíró egyes kir. közjegyzők pedig figyelmeztették a feleket, hogy a jelzett okiratokhoz hiteles német fordítást szerezzenek. Tekintettel arra, hogy az északamerikai Egyesült-Államokban a hivatalos nyelv az angol és hogy ennél fogva a magyar nyelvű okirathoz mellékelt német fordítás az Egyesült-Államok hatóságai előtt jelentőséggel nem bír: a kir. közjegyzők hasonló eljárásából a felekre fölösleges költség-többlet hárul. Felhivom tehát a kir. közjegyzői kamarákat, intézkedjenek, hogy a kir. közjegyzők erre a feleket előforduló esetekben figyelmeztessék és hogy a német nyelvjogosítvánnyal bíró kir. közjegyzők német fordítást magyar nyelvű okirathoz csak abban

az esetben csatoljanak, ha ennek csatolását a fél a hozzáintézett fenti figyelmeztetés daczára is kívánja. (6561/1905. sz. igazságügy-ministeri rendelet az összes kir. közjegyzői kamarákhoz 1905. július hó 28-ról.)

*

Kir. közjegyzőségek rendszeresítése. Az 1874. XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1900. július 11-én 28.157/1900. I. M. szám alatt (Igazságügyi Közlöny IX. évf. 7. szám 256. lap és R. T. 179. sz.) kiadott rendeletnek e részben való módosításával a szatmárnémeti kir. törvényszék kerületéhez tartozó fehérgyarmati kir. járásbiróság területére Fehérgyarmat székhelylyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresíték, amely kir. közjegyzőség a debreczeni kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszeresítés folytán a szatmárnémeti kir. közjegyzőség hatósági köre, a jelen rendeletem hatálybaléptének napjától kezdve a szatmárnémeti kir. járásbiróság területére szorítkozik. Jelen rendeletem 1905. december hó 1. napjával lép hatályba s a most említett napig a fehérgyarmati kir. járásbiróság közjegyzői megbízásait a szatmárnémeti kir. közjegyzőnek adja ki. Kelt Budapesten, 1905. szeptember hó 1-én. (26.977/1904. sz. igm. rend.)

*

Az 1874: XXXV. t.-cz. 5. §-ban nyert meghatalmazás alapján és az 1874. évi december hó 17-én 4.164. I. M. E. szám alatt (R. T. 182. szám) kiadott rendeletnek e részben való módosításával a szombathelyi kir. törvényszék kerületébe tartozó vasvári kir. járásbiróság területére Vasvár székhelylyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresíték. E rendszeresítés folytán a körmendi kir. közjegyzőség hatósági területköre jelen rendeletem hatálybaléptének napjától kezdve a körmendi kir. járásbiróság területére szorítkozik. Jelen rendeletem 1905. évi december hó első napjával lép hatályba s a most említett napig a vasvári kir. járásbiróság közjegyzői megbízásait a körmendi kir. közjegyzőnek adja ki. A jelen rendelettel rendszeresített vasvári kir. közjegyzőség a szombathelyi kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. Kelt Budapesten, 1905. évi szeptember hó 13-án. (3768/1905. sz. igm. rend.)

*

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert fölhatalmazás alapján, továbbá az 1874. évi december 17-én 4164/I. M. E. (1874. évi R. T. 182. sz.) és az 1878. évi május 2-án 12,158/I. M.

(1878. évi R. T. 60. sz.) szám alatt kiadott igazságügyministeri rendeleteknek e részben való módosításával a temesvári kir. törvényszék kerületébe tartozó buziásfürdői kir. járásbiróság területére Buziásfürdő székhelylyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresíték. E rendszeresítés folytán a temesvári kir. közjegyzőség területköre, jelen rendeletem hatálybaléptének napjától kezdve a temesvári, temesrékási és csákovai kir. járásbiróságok területére szorítkozik. Jelen rendeletem 1905. évi december hó 1-én lép hatályba és a most említett napig a buziásfürdői kir. járásbiróság közjegyzői megbízásait a temesvári kir. közjegyzőnek adja ki. A jelen rendelettel rendszeresített buziásfürdői kir. közjegyzőség a temesvári kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. Kelt Budapesten, 1905. évi szept. hó 13-án. (3120/1905. sz. igm. rend.)

*

Hatáskör megállapítása kiskorúakat illető oly érték őrzése és kezelése kérdésében, amely értékre nagykorú személy haszonélvezeti joggal bír. A kir. ministerium A. G. hagyatéki ügyéből a kiskorú Sz. L.-t és kiskorú Sz. J.-t illető érték őrzése és kezelése tárgyában a k.-i kir. járásbiróság és J. vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1905. évi április hó 14-ik napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott: A kiskorú Sz. L. és kiskorú Sz. J. tulajdonát képező értékpapir és készpénz őrzése és kezelése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokolás: A k.-i kir. járásbiróság az 1904. évi április hó 22-én 1903. Ö. 346/17. sz. alatt A. G. k.-i volt lakos hagyatékában hozott végzésével a k.-i takarékpénztár 3. számú részvényét és 1424 K. 87 fill. takarékpénztári betétnek $\frac{1}{3}$ -ad részét törvényes lemenő öröklés jogcímén K. Sz. L. és K. Sz. J. kiskorú örökösöknek adta át, megállapítván erre a vagyponra özv. A. G.-né F. J.-nak özvegyi haszonélvezeti jogát és kimondván, hogy a részvénytulajdonos és a készpénzkamat időről-időre fog részére kiutaltatni. Az 1904. évi július hó 20-án 1903. Ö. 346/11. sz. alatt hozott végzésével elrendelte a kir. járásbiróság, hogy a kiskorúakat illető részvény és az időközben felvett takarékpénztári betétnek őket illető egyharmad része: 493 korona 83 fillér letéti kamataival együtt J. vármegye árvaszékéhez megküldessék; az 1904. évi augusztus hó 13-án 1903. Ö. 346/12. szám alatt hozott végzésével azonban a kir. járásbiróság, tekintettel arra, hogy az előbbi végzéssel kiutalt értéket özvegyi, haszonélve-

zeti jog terheli, előbbi végzését hivatalból hatályon kívül helyezve, az említett értékeknek továbbra is birói letétben tartását rendelte el. A vármegye árvaszéke az 1904. évi szeptember hó 15-én 16149. szám alatt megkereste a kir. járásbiróságot, hogy a kiskorúakat illető értéket K. község gyámpénztárába tegye át; ezt a megkeresését ismételve, az 1904. november hó 19-én 19047/904. sz. alatt azon az alapon, hogy a gyámhatóság illetékessége alá tartozó egyének értékei és készpénze a gyámpénztárakban kezelendők, a 346/12. számú rendelkezése hatályon kívül helyezését és a felek által jogorvoslattal meg nem támadott 346/11. sz. végzés foganatosítását kérte. A kir. járásbiróság a megkeresést nem teljesítette, hanem az 1904. évi november hó 28-án 1903. Ö. 346/16. szám a. arról értesítette az árvaszéket, hogy amennyiben a 346/12. sz. végzés rendelkezéseit sérelmeseknek találná, az ellen nem átirattal, hanem felfolyamodással kell jogorvoslatot keresnie. Az 1905. évi január hó 5-én 1903. Ö. 346/18. szám alatt beadott kérvényében özv. A. G. F. J. is kérte a kir. járásbiróságot, hogy a kiskorúak részvényét és készpénzét a k.-i községi árwapénztárba tegye át, e kérését azonban a kir. járásbiróság 1905. évi január hó 9-én Ö. 346/18. szám alatt hozott végzésével — a 346/12. számú végzés jogerejére utalva — elutasította. Eszerint a k.-i kir. járásbiróság és J. vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel, amelynek elintézésékepen azt kellett kimondani, hogy a kiskorú Sz. L.-t és kiskorú Sz. J.-t illető értékpapir és készpénz őrzése és kezelése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, mert az 1894 : XVI. t.-cz. 75. §-ának második bekezdése szerint a hagyatékí bíróság a kiskorúakat illető értékeket a gyámhatóságnak köteles átküldeni és mert az 1877 : XX. t.-cz. 100. és 285. §-ának rendelkezése szerint a gyámság alatt állók pénzét és pénzürtékét az árvaszéknek vagy kivételesen a községnek a pénztárában kell őrizni és kezelni, az a körülmény pedig, hogy a kiskorúak tulajdonában álló értékre nézve nagykorú személyt haszonélvezeti jog illet, a közigazgatási hatóság hatáskörén — a törvény eltérő rendelkezésének hiányában — nem változtat. (12854/1905. I. M. sz.)

S z e m l e.

Értesítvény a királyi közjegyzők országos egyletének elnökségétől. Több oldalról érkezik a királyi közjegyzők országos egyletének elnökségéhez a kartársaktól magán alakban tudakozódó levél arra nézve, hogy a közjegyzői intézmény hatálya és karunk helyzete ellen minduntalan, de különösen a Tisza-féle időszak alatt felmerült sérelmek elhárítása iránt az országos egylet miféle módon működik. Az e részben intézett levelek több oldalról való beérkezése arra mutat, hogy ebben a kérdésben az érdeklődés általánosnak tekinthető. Az egylet elnöksége minden egyes levélre való felelettel járó munka és postakiadások könnyítése végett czélszerűnek találta, hogy ezen az úton közlönye által adja meg minden érdeklődőnek az értesítést arról, hogy a közgyűlés elhatározása folytán az országos egylet központi bizottsága által nemcsak az egyes levelekben esetenként fölhozott sérelmes körülmények, hanem számtalan egyéb törvénytelenység és jogtalanságról is, amiket a közjegyzőség irányában illető helyeken minduntalan elkövetnek, az óvás és a szükséges fölterjesztés szövege már végleg meg van állapítva és jó ideje készen van, úgy hogy az minden pillanatban beadható az igazságügyminiszterhez az ezzel megbízott háromtagú küldöttség által; azonban az egylet abban az elfogadott nézetben van, hogy most nincs törvényes és alkotmányos minister, tehát a kész előterjesztés ez időszert még be nem adható, a beadás teljesen hiábavaló volna; de az akadály elmúltával a küldöttség azonnal eljár feladatának teljesítésében. Budapest, 1905. évi szeptember hó 4-én. Zimányi Alajos királyi közjegyző, a királyi közjegyzők országos egyletének elnöke.

*

Törvénytervezet az 1880. évi LI. t.-cikk módosításáról. Azon alkalomból, hogy *dr. Baranyay Béla* pécsi kir. közjegyző, a pécsi kir. közjegyzői kamara elnöke a kir. közjegyzők országos egylete központi bizottságának megbízásából a közjegyzőség reformjáról szóló javaslatait elkészítette és ezen nagyjelentőségű munkát, melyre legközelebb visszatérünk, a pécsi kir. közjegyzői kamara tagjainak véleményadás végett kiadatott, *dr. Bárdi György* kaposvári kir. közjegyző tervezetét készítette a kir. közjegyzők díjairól szóló 1880. évi LI. t.-cz. módosításáról is. A pécsi kir. közjegyzői kamarához benyújtott ezen tervezetet és indokolását alább

egész terjedelemben közöljük és legnagyobb készséggel nyitunk tért ezen javaslat megbeszélésének:

1. §. A közjegyzőt megillető díjak a következők: *a)* munkadíj; *b)* írásdíj; *c)* távozási díj, vitelbér és ellátási díj; *d)* díjátalány a hagyatékoknak birói megbízásból teljesített leltározásáért; *e)* díjak birói vagy árvaszéki másnemű megbízásból teljesített eljárásokért; *f)* díjak az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a nyomán magánmegbízásból teljesített eljárásokért.

2. §. A munkadíj: *a)* fokozatos az ügylet tárgyának értéke szerint; *b)* állandó az ügylet minőségéhez képest; *c)* idő szerint a közjegyzői ügylet teljesítésére fordított idő szerint.

3. §. A jogügyletekről szóló minden közjegyzői okirat felvételéért — ha a tárgy értéke számszerint nyilvánvaló, vagy a 9. és 10. §§ szerint meghatározható, a díjfokozat a következő:

400 koronáig terjedő értéknél	4 K
400—1000 „ „ „	6 „
1000—2000 „ „ „	8 „
2000—4000 „ „ „	10 „
4000—10,000 „ „ „	15 „

A 10,000 koronát meghaladó értéknél a díj minden megkezdett 2000 korona után 2 koronával növekszik, ez azonban összesen 1500 koronánál magasabb nem lehet. Mennyiben van ezen szabály alól kivételnek helye, a következő §§ határozzák meg.

4. §. Adóslevelekért, kötelezettségek fennállását elismerő egyéb nyilatkozatokért, engedményezésekért, kezességvállalásért, biztosítási okiratokért, utalványozásokért, hozomány átvételét elismerő nyilatkozatok, pénzüsszegekről szóló elismervények, alapító okiratok s általában minden egyoldalú akaratnyilvánítást tartalmazó okiratok felvételeért — kivéve a végrendeleteket — beleértve a netán befoglalt telekkönyvi bejegyzési nyilatkozatokat is, a díjfokozat a következő:

600 korona értékig	3 K
600—1500 „ „	6 „
1500—4000 „ „	8 „
4000—10,000 „ „	12 „

A 10,000 koronát meghaladó értéknél minden megkezdett 2000 korona után 1 koronával növekszik, de az egész díj 200 koronánál magasabb nem lehet.

5. §. Egyszerű vagy telekkönyvi törlési engedélyt tartalmazó nyugtákat, továbbá csupán telekkönyvi bekebelezési vagy törlési engedélyt, elsőbbségi engedélyt, vagy elsőbbségről való lemondást tartalmazó nyilatkozatok felvételéért a 4. §-ban meghatározott díjnak fele jár. E díj azonban 3 koronánál kevesebb s 50 koronánál több nem lehet.

6. §. Kész magánokiratnak vagy nyílt írásbeli végrendeletnek az 1874. évi XXXV. t.-cz. 81. és 83. §§-ai értelmében közjegyzői okirat minőségével felruházásáért a 3., 4. és 5. §§-okban megállapított fokozatos munkadíjnak csak fele jár, amely összeg azonban 4 koronánál kevesebb nem lehet.

7. §. Kereskedelmi papirok óvatolásáért jár:

400 koronáig terjedő értékig	3 K
400—2000 „ „ „	5 „
2000—8000 „ „ „	7 „
8000 koronán felül	10 „

8. §. Készpénz s értékpapirok ideiglenes őrzéseért 2000 K után bezárólag $\frac{1}{4}\%$ a díj, 2000 koronán felül levő összeg után $\frac{1}{20}\%$ járul az eddigiehez. A díj 3 koronánál kevesebb nem lehet. Emellett az átvételnél felvett jegyzőkönyvért, a térítvényért, a letétemény kiszolgáltatásáért vagy valamely hatóságnál letételeért a 11. § g) pontjában foglalt díjak járnak.

9. §. A munkadíj megállapítása czéljából az ingatlan értéke, mely az okiratban számszerint meghatározva nincs, az 1868. évi XXIII. t.-cz. 5., 8. és 9. §§-ai, ilktőleg az 1873. évi IX. t.-cz. 13. § nyomán állapítandó meg. Ingók és jogoknál hasonló esetben a felek bevallása irányadó, amit ha a közjegyző el nem fogad, díjának megállapítását, illetve a tárgy értékének meghatározását s ebből folyólag díjának megállapítását saját személyes bíróságánál kérheti. A tőzsdén jegyzett papirok az ügylet felvételét megelőző napon jegyzett árfolyam, a tőzsdén nem jegyzett papirok a tényleges forgalmi értékének megfelelőleg számítandók.

10. §. A vagyonfelosztási szerződéseknel a fokozatos munkadíj, a felosztandó vagyon összes értéke után, a terhek tekintetbevétele nélkül, csereszerződéseknel pedig a cseretárgyak értékének összeszámítása után illeti meg a közjegyzőt. A bérleti és haszonbéri, valamint az időszakonként ismételve teljesítendő szolgáltatást tárgyazó egyéb szerződéseknel, ha ezen szerződések egy vagy több személy élte fogytáig, vagy legalább 20 évre vagy határozatlan időre köttenek, a díj alapjául az évi bérnek, vagy évi szolgáltatásnak húszszoros összege veendő. Más esetekben az összes évekre fizetendő bér, illetőleg az összes évekre járó szolgáltatás értékének összege veendő alapul.

11. §. A közjegyző állandó munkadíja az értékre való tekintet nélkül: a) Meghatalmazás, továbbá oly bizonyítványok vagy nyilatkozatok felvételéért, amelyek érték szerint meg nem határozható valamely tartozás elismerését tartalmazzák 3 K; b) okiratok másolatának hitelesítéseért, ha a másolat legfeljebb két lapra terjed s egy lap legfeljebb 25 sort tartalmaz 1 K, minden további lapért 30 fillér, ha a másolat laponként 25 sornál többet, vagy számadást, rovatot, vagy túlnyomólag számtételekből álló kimutatást tartalmaz, az első két lapért 1 K 20 f, míg minden következő lapért 40 f; c) fordításért a hitelesítéssel együtt, ha a fordítás legfeljebb két lapra terjed 5 K, ezenfelül minden lapért 2 K, a fordítás azonban akként irandó, hogy minden lap legalább 25 sort tartalmazzon; d) a közjegyző saját hitelesítési záradékának fordításáért 2 K; e) kész fordítások hitelesítéseért laponként 1 K; f) telekkönyvi hatóság részére készített fordítások s azok hitelesítéseért laponként 1 K. A b), c), d), e), f) pontok eseteiben azon lapok, amelyen az okmány végződik, teljesnek veendő; g) névalírás hitelesítéseért 2 K, ha ugyanazon okiraton több aláírás hitelesítettik, úgyszintén ha a czégjegyzést többen teljesítik,

az első fél után járó díjon felül minden további aláírás 1 K, jegyzőkönyv felvétele 1 K, cselédek, napszamosok e díjnak felét fizetik; h) okirat felmutatása időpontjának bizonyítása 3 K, ha ugyanazon fél e czélból egyidejűleg több okiratot mutat fel, minden további okirat után 2 K; i) életbenlétel bizonyítása 3 K; k) egyletek, részvénytársaságok és szövetkezetek közgyűlési, igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági határozatainak, valamint a kisorsolásoknak tanusításáért az időszerinti munkadíjon s írásdíjon felül 10 K; l) egyéb tényeknek, jelesen árverési, árlejtési és ajánlati tárgyalásoknak tanusításáért az idő szerinti munkadíjon s írásdíjon felül 5 K; m) értesítvények felvételeért, közléseért, közlemények tartalmának elküldéseért s ezek tanusításáért 8 K, ha az értesítés több féllal közlendő, minden további közlésért 2 K, az ellenfélnek adott minden ismételt tanusításért 3 K; n) váltóóvásokért, postán eszközölt óvás közléseért 1 K; o) okiratok hivatalos őrizet alá vételeért, ideértve a jegyzőkönyv felvételét, térítvény kiállítását s az őrzést 4 K; ha az okirat húsz ívnél terjedelmesebb 8 K; ha több okirat együttesen adatik őrizet alá, a fentebbi díjon felül minden további darabért 1 K; p) okiratok visszaadásáért jegyzőkönyv felvételével 4 K; q) készpénz vagy értékpapirok ideiglenes őrizet alá vételével felvett jegyzőkönyvért s térítvényért 3 K; az őrizet alá vett készpénz vagy értékpapír kiszolgáltatásért 3 K; hatóságnál letétért 4 K; ha az összeg 2000 koronát meghalad a hatóságnál eszközölt letételért, valamint akkor is, ha a kiszolgáltatás nem a közjegyző irodájában történik, a 3 korona díj helyett az időszerinti munkadíj számítandó fel; r) a feleknek valamely közjegyzői cselekményről adott értesítésért, ha az okirat előmutatása által történik 2 K; ha pedig az okirat a fél kívánatára fel is olvastatik, ezenfelül ívenként 1 K; s) valamely közjegyzői okiratnak vagy magánvégrendeletnek bíróságnál leendő személyes átadásáért 5 K; t) valamely okiratnak a félhez vagy hatósághoz küldéseért 1 K; u) illetékszabás végetti bejelentéseért 1 korona; v) a feleknek valamely hivatalos cselekményről egyszerű értesítése vagy arról való meghívás 1 K; x) az 1876: XVI. t.-cz. 23. és 24. §§ értelmében letett magánvégrendelet átvételeért a jegyzőkönyv felvételével és az elismervény kiadásával együtt 12 K. Díjak a jegyzőkönyvek felvételeért csakis a jelen törvényben meghatározott esetekben számíthatók fel.

12. §. A jelen törvényben meghatározott eseteken felül (11. §. k) l) és q) olyan okiratok felvételeért, melyekben az ügylet tárgyának értéke meghatározva nincs s az érték egyéb adatokból meg nem tudható, továbbá oly cselekményekért, melyek a jelen törvényben foglalt díjszabás más tétele alá nem sorolják: a munkadíj a hivatalos cselekmény teljesítésére fordított idő szerint számítandó. E díj az első megkezdett óráért 6 korona, minden további megkezdett fél óráért 3 K.

13. §. Ha valamely közjegyzői hivatalos cselekményben egy másik közjegyző vesz részt, ennek csak az időszerinti munkadíj jár, mely azonban az első közjegyzői munkadíjánál magasabb nem lehet.

14. §. Halálesetre szóló rendelkezés, ajándékozási, örökségi és házassági szerződés felvételeért, ha az érték az okiratban kitéve nincs vagy meg nem határozható, ez idő szerinti munkadíj kétszeres összege számítandó fel.

15. §. A hivatalos cselekményre fordított idő alatt nemcsak azon idő értendő, mely az okirat felvételére szükséges volt, hanem ehhez számítandó az okirat felvételének előkészítésére szükséges idő is

16. §. A közjegyzői okiratoknak és tanusítványoknak s ezek kiadványainak tisztázásáért s a közjegyző által készített másolatokért a munka, illetőleg hitelesítési díjon felül írásdíj is jár és pedig oldalanként 50 fillér, ha pedig az oldal 25 sornál többet foglal magában, avagy a lap számadást, rovatos vagy túlnyomólag számtételekből álló kimutatást tartalmaz, úgy 80 fillér. Azon lap, amelyen az okirat végződik, teljesnek veendő.

17. §. A közjegyzőnek azon ügyletekért, melyeket természetöknél fogva irodai helyiségében is teljesíthetne, de melyeket a fél kívánatára irodai helyiségén kívül székhelyén teljesít, a szabályszerű egyéb díjakon felül 5 korona távozási díj is jár. Ha a közjegyző ugyanazon időben, ugyanazon ügyfél részére több ügyet végez, távozási díj csak egyszer számítható fel. A közjegyző a székhelyén kívül teljesített egy vagy több ilyen ügyletért, távozási díjképen, az oda- és visszautazásra szükségelt idő után a 12. § utolsó bekezdésében meghatározott díját számíthatja fel, mely azonban egy napra 30 koronát meg nem haladhat. Ugyanezen díjat számíthatja fel a közjegyző távozási díjképen a váltók és kereskedelmi papírok óvatolásáért és az értesítvényekért is, ha ezen ügyletek a közjegyző székhelyén kívül teljesítettek.

18. §. A közjegyző a távozási díjon felül vitelbért is számíthat fel, amennyiben nem a fél alkalmatosságát használta, ha a közjegyzői ügylet a közjegyzői irodahelyiségtől legalább egy kilométernyi távolságban teljesítetik. Vitelbér fejében a közjegyző vasúton a II., gőzhajón az I. osztályú jegy árát, egyébként pedig kétlovas kocsi bérét számíthatja fel.

19. §. Ha a közjegyző székhelyén kívül teljesített ügylet az oda- és visszautazással együtt 4 óránál több időt vesz igénybe s a közjegyzőt élelemmel és lakással nem a fél látta el, a közjegyzőnek naponként 15 K ellátási díj jár.

20. §. Ha a közjegyző ugyanazon helyen és időben több ügyet végez a vitelbér és ellátási díj csak egyszer számítható fel s azok megtérítéséhez az érdekelt felek érdekeltségük arányában járulnak.

21. §. A hagyatékoknak birói megbízásból teljesített leltározásáért birói vagy gyámhatósági megbízásból teljesített felosztásáért, ideérte a hitbizományi javak leltározását s főpapi javak összeírásának tanusítását is:

200— 400 koronáig	6 K
400— 1,000 „	10 „
1,000— 2,000 „	16 „
2,000— 4,000 „	24 „
4,000— 10,000 „	32 „
10,000— 20,000 „	40 „
20,000— 30,000 „	60 „
30,000— 40,000 „	80 „

40,000 koronát meghaladó értékű hagyatékoknál minden további 2000 K vagy legkevesebb 400 K érték után 640,000 korona értékig 3 korona, 640,000

koronán felül pedig 1 korona állapítandó meg, úgy azonban, hogy a díj összesen 3000 koronánál több nem lehet. A díjszámítás alapja a hagyatéki vagyonnak terhek levonása nélküli leltári értéke. A díjátalányon felül a közjegyzőnek csak bélyegköltségei vagy egyéb okiratok beszerzéseért kiadott készpénzkiadásai lesznek megtérítve.

22. §. Az előző §-ban meghatározott díjakat a megbízó hatóság a közjegyző eljárásáról szóló jelentésnek leadásától számított 15 nap alatt megállapítani köteles.

23. §. A 21. és 22. §. rendelkezései kiterjednek azon eljárásokra is, melyekkel a közjegyző korábban bízott meg, de melyeket ezen törvény hatálybalépte előtt be nem fejezett.

24. §. A közjegyzőnek mint birói megbízottnak csődtömeg leltározásáért, valamint árverésekért és becslésekért, ha a tárgyak összes értéke 1000 koronát meg nem halad, fél napra 8 korona, egész napra 14 korona munkadíj jár. 1000 koronát meghaladó összértéknél a leltározásért, valamint a zár alá vételnél félnapra 12 korona, egész napra 20 korona munkadíj jár. A 18. és 19. §-ok eseteiben az ott meghatározott díjak is járnak, a 20. § rendelkezése azonban akkor is alkalmazandó.

25. §. Vételár felosztásáért, gondnoksági vagy zárlati esetekben teljesített összeírásokért és általában birói vagy gyámhatósági megbízásból teljesített minden más cselekményért a közjegyződíjat s kiadásait időre s munkára való tekintettel esetenként, a megbízó hatóság állapítja meg. A közjegyző köteles ezen díjait és kiadásait elkülönítve részletesen felszámítani s az eljárásról felvett okirat végén az eljárás teljesítésére fordított időt is megjelölni.

26. §. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 55. §-a alapján magánmegbízásból teljesített munkálatokért járó díjak, a megbízó féllel való szabad egyezkedés tárgyai. Ha megegyezés létre nem jön, díjkövetelését a közjegyző személyes birósága előtt perrel érvényesítheti.

27. §. Ha a kir. közjegyző az általa teljesítendő munkálat megtételére a hivatalos időn túl kerestetik meg, vagy a munkálat nagy része a hivatalos időt meghaladó időre esik, úgy a távozási díj, napidíj s munkadíjnak kétszerese számítható fel.

28. §. A bíróság megállapítása mindkét fél által 8 nap alatt megfeleltethető az illetékes királyi táblához, amely helybenhagyás esetében végérvényesen határoz, míg azon esetre, ha a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatná, úgy a másodbiróság végzése 8 nap alatt a Curiához feleltethető meg.

Indokolás.

A közjegyzői díjakról szóló 1880:LI. t.-cz. életbelépte, vagyis körülbelül 25 év óta a kir. közjegyzők által teljesített munkálatok díjazása teljesen azonos, míg ezen idő alatt az életviszonyok s igények teljesen megváltoztak, a megélhetéshez szükséges összeg majdnem 100%-al emelkedett, amit minden illetékes faktor elismert azáltal, hogy minden köz- és államhivatalnok dotatiója jelentékenyen emelve lett, míg a kereskedők és ipa-

rosok megélhetésüket maguk biztosították azáltal, hogy a cikkek árát nagy mértékben felemelték.

A kir. közjegyzői állások életbeléptekor Magyarország telekkönyveinek 90% rendezetlen s a hagyatékoknak 90% befejezetlen volt, aminek rendezése, illetve befejezése akkor a kir. közjegyzőknek bőséges foglalkoztatást, elégséges jövedelmet adott, így akkor nem vették észre, hogy ezen nagyon is szerényen és a bőséges foglalkoztatás feltétele mellett a megállapított munkadíj nagyon is csekély s ez a tisztességes megélhetésre akkor is csak nagy forgalom mellett volt elégséges.

Jelenleg ezen viszony a mi hátrányunkra nagyon is szembeszökően megváltozott, mert a telekkönyvi állapot majdnem teljesen rendezve van, míg a régi hagyatéki ügyek teljesen be vannak fejezve, úgy hogy ma a kir. közjegyzőnek a jelenleg elhalt egyének egyszerű kis hagyatékának letárgyalásából befolyó 6—8 korona díjából s a számtalan concurrens által épen el nem fogott s véletlenül hozzá kerülő telekkönyvi beadványok elkészítése után járó csekély jövedelemből kell megélni.

Mi tehát feladatunknak fényesen megfeleltünk, a telekkönyvi állapotot rendeztük, a hagyatékokat befejeztük, de ezzel aztán a magunk táplálkozásának két főerét teljesen elsorvasztottuk, így megélhetésünket kétségessé tettük, míg az igazságügyi kormány intézményünk továbbfejlesztéséről, a mi további foglalkoztatásunkról nem gondoskodott, mert az 1886. évi VII. s az 1894. évi XVI. törvénycikkekben foglalt félrendszabályokat csak nem tekinthetjük jóakarattal kifolyásának s segítő kéznek különösen így nem, midőn a hagyaték tárgyalási díjakat még le is szállította, s az 1894. évi XVI. t.-cz. az örökösödési és hagyományi bizonyítványok kiadását nemcsak elfogadta, de azt még az ingóságokra is kiterjesztette.

A dolgok ily állása s a viszonyok ily megváltozása mellett eléggé kézenfekvő az, hogy az 1880. évi LI. t.-cz.-ben megállapított költségmegtározás ma már rég idejét multá s létjogát veszítette s azok tételei a mai viszonyok s állapotok között fenn nem tarthatók.

Az egyes tételek felemelésének bőséges indokául szolgál, hogy Somogy megye törvényhatósága által alkotott s a magyar kir. belügyminiszter által 1904. évi szeptember hó 11-én 72381/II. c. sz. alatt jóváhagyott szabályrendelet szerint a községi jegyzőket két-oldalú szerződések készítéseért:

	200 koronáig terjedő értéknél 3 korona,	
	200—400	4
	400—1000	5
díj illeti, míg a kir. közjegyzőt		
	400 koronáig terjedő értéknél 2 korona,	
	400—1000	4
	1000—2000	6
munkadíj illeti meg.		

Az adóslevelek kiállításáért a somogy megyei jegyzőket 600 koronáig 2 kor. illeti meg, úgy mint a kir. közjegyzőket.

Másolatok készítéseért, tehát gyakran előforduló napimunkáért egy húsz sorral számított oldalért jár a jegyzőnek 50 fillér, a kir. közjegyzőnek

20 fillér; ha az oldalszámadás kimutatást tartalmaz, jár a jegyzőnek 80 fillér, míg a kir. közjegyzőnek 40 fillér; időszerinti munkadíjnál jár a jegyzőnek az első oldalért 4 korona, s minden további oldalért 1 korona, míg a kir. közjegyzőnek az első óráért jár csak 4 korona, pedig egy lap leírása csak nem vehet igénybe egy órát.

Még feltűnőbb a kir. közjegyzők hátránya, ha figyelembe vesszük azt, hogy a jelzett szabályrendelet a jegyzőnek azon esetre, ha a székhelyén a fél lakásán jelenik meg, úgy kap a megállapított egyéb díjain felül külön díjat: nappal 4 koronát, este 8 órától reggel 8 óráig 16 koronát, míg ezen esetekben a kir. közjegyző mindig csak a nevetséges csekély két koronát kapja.

Ezen felhozottak tehát igazolják, hogy a községi és körjegyzők díjazása a kir. közjegyzők díjazását számszerint is felülmulják, hát mily előnyös lesz a jegyzői díjszabás, ha figyelembe vesszük, hogy ők tintát, tollat, segédet, irodahelyiséget, világítást, fűtést a községtől kapnak, sőt még a magánmunkálatot teljesítő időre állandó és tisztességes fizetést is élveznek; ha tehát a belügyminiszter elismerte, illetve jóváhagyásával megerősítette azt, hogy ezen díjazást a rendes fizetéssel bíró jegyzők megérdemlik, mit szólhat a mi nevetséges díjazásunkhoz az igazságügyminiszter?

Ily elavult s ma már idejét mult az 1880. évi LI. t.-cz. minden szakasza, az általam tervezett s szorosán a régi törvény paragrafusai szerint készített tervezet minden egyes pontja csak azon nagyon is alacsony minimumot tünteti fel, amit a kir. közjegyzői intézménynek fennállása ma égetően megkövetel, s amit igazán az intézmény sine qua non-jaként lehet és kell a magas igazságügyi kormány elé juttatnunk.

*

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara f. évi szeptember hó 8-án megtartott évi rendes közgyűlésén a kamarai választmány előterjesztésére kimondta, hogy a Baditz Lajos kir. közjegyző, kamaraielnöknek „A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének bírálata“ és „Huszonöt év a kir. közjegyzők és a szombathelyi kir. közjegyzői kamara életéből“ című munkáiban lefektetett elveket és kifejtett eszméket teljes mérvben osztja, pártolja és magáévá teszi, s mindkét művet mint saját kifejezett óhaját és kívánságait az igazságügyminiszterhez azon kérelemmel terjeszti fel, hogy azokat figyelmére méltatni és az abban foglaltakat megvalósítani sziveskedjék; egyúttal hozzájárulás és hasonló feliratokkal leendő támogatás végett mindkét dolgot a kir. közjegyzők országos egyletének s az összes társ kamaráknak egy-egy példányban megküldi s megkeresi, hogy azt tárgyalás alá venni s az igazságügyminiszter úrhoz felírni sziveskedjenek, hogy a kodifikáló bizottság a minister által neki figyelembevétel végett már kiadott bírálatot nemcsak a magyar magánjog kodifikálásánál, hanem a magyar közjegyzői tör-

vényeknek megfelelő módosítását magában foglaló törvényjavaslat alkotásánál is minél szélesebb körű alkalmazásba vegye.

Egyúttal a kamara elismerését és köszönetét fejezte ki Baditz Lajos kamarai elnöknek e munkálatokkal a magyar jogfejlődés és a közjegyzői intézmény érdekében kifejtett tevékenységeért.

A megejtett választásokon elnökül Baditz Lajos; választmányi rendes tagokul Hrabovszky István, Tegye Lajos, Pfeffel János és báró Clauer Lajos; póttagokul Nagy József és Kenessey Ferencz kir. közjegyzők választották meg.

A választmány évi jelentéséből közöljük a következőket:

„Ez évi augusztus hó 15-én mult 30 éve annak, hogy hazánkban a kir. közjegyzők működésüket megkezdték. A népek és nemzetek életében 30 év elenyésző csekélység, de egy intézmény életében már határjelző pont, mely arra int, hogy küszöbénél megálljunk és visszatekintsünk a multra, hogy annak történetéből tanulságot merítsünk a jövőre. És sajnosan kell tapasztalnunk, hogy az a kép, melyet a mult elénk tár, épen nem vigasztaló! A nemzet életében, úgy a politika és nemzetgazdaság, mint a közigazgatás és jogszolgáltatás terén mindenütt csak a züllés és szétbomlás szomorú jeleit találjuk! Hiányzik mindenütt a magyar nemzeti jogállam megteremtésére törekvő céltudatos irányzat s ehelyett a hatalmi érdekek és törekvések nyomulnak előre, a politikában a militarismus túltengése, s ezzel karöltve járó socialismus köti le és sorvasztja a nemzet szellemi és vagyoni erőit, s a jogszolgáltatás a bürokratizmus útvesztőjébe merül Horváth Boldizsárnak örökbecsű alkotása, a magyar közjegyzői intézmény természet-szerű hivatása lett volna a perenkívüli eljárásnak a peres eljárástól teljes szétválasztását megvalósítani s a perenkívüli eljárást a maga egészében egy a közhitelesség minden attributumaival felruházott megbízható erkölcsi, mint szellemi és anyagi garantiákkal ellátott közjegyzői kar kezeibe letenni, hogy a peres eljárás vitelére hivatott birói karral együtt és karöltve haladjon a magyar jogállam megteremtésének célja felé. Ámde a nemes törekvés eleddig csak eszme, s Horváth Boldizsár ideális felfogása csak papíron maradt, s a valóságban arra szolgált, hogy a legjövendelműzőbb közjegyzői állások — tisztélet a kevés kivételnek, — politikai szolgálatok érdem díjazására használtassanak fel.

De a hatalmi politika nem elégedett meg ezzel sem, nemcsak megakasztotta és gátolta a közjegyzői intézmény szabad fejlődését, de végzetes csapást mért reá azzal, hogy a zugirászkodásnak széles ez országban törvényes sanctiót adott, s a falusi jegyzőket, kiknek hivatásszerűleg a jó közigazgatás megteremtésére s alapozására közreműködniök kellett volna, az 1904. évi XI. t.-cz. 12. § ával, minden felelősség, szellemi, anyagi és erkölcsi garancia mellőzésével feljogosította arra, hogy okiratok gyártásában kontárkodjanak, s az e téren a legnagyobb jogi képesítés és anyagi biztosíték mellett hivatásszerűleg működő közjegyzőkkel, a legtöbb esetben sokkal magasabb díjazás mellett és hivatalos állásuk pressiójával versenyez-

zenek. Es ezen szerencsétlen intézkedés kettős irányban is érezteti romboló hatását! Nemcsak a jogbiztonságot rendíti meg, de az amúgy is már gyenge közigazgatást alapjaiban forgatja fel, mert annak a községekben végrehajtó közegét, a községi jegyzőt elvonja hivatásszerű kötelessége, a közigazgatás ellátásától, s oly térre viszi, melyen szakképzettség és anyagi felelősség hiányában csak kárt s rombolást okoz s megteremt egy modern államban tűrhetetlen helyzetet, hogy a községi jegyző fizetett közbenjárója lehessen magánügyekben azoknak, kiknek közigazgatási ügyekben törvényszerint hivatalos előjárója. Tisztelt közgyűlés! Minden hiba és ballépés önmagát boszulja meg! Csak természetszerű következmény volt tehát, hogy ezen minden jog, igazság és józan ész ellen elkövetett merénylet balul ütött ki, s az a rendszer, mely a magyar közjegyzői intézményt ily hatalmi eszközévé fokozta le, s örökké szomorú emléket hagyott ez intézmény életében, elbukott és így valószínű, hogy ennek folytán a magyar közjegyzői karra is jobb napok virradnak fel! Ám a homály még nem oszlott el s a helyzet, mit a bukott rendszer teremtett, sötét ködként még ma is nyomasztólag nehezedik reánk, s a bizonytalanság érzete nemcsak a közéletben, de az igazságügy terén is közönyt és csüggedést teremtett! És csak ebből magyarázható az, hogy a közvélemény oly kevésbé érdeklődik és foglalkozik egy a nemzet életében korszakot alkotó oly nagy művel, minő a magyar magánjognak folyamatban lévő kodifikációja s a magyar magánjogi törvényeknek megjelent tervezete, melyről a kamara volt titkára, s jelenben elnöke a Kamara megbízásából egy egész kötetre terjedő birálatát megírta. Pedig miről van szó, tisztelt Közgyűlés! Egy, a magyar nemzet életére, jövőjére, jóléte és fejlődésére örökké kiható kérdéstről, arról, hogy a magyar jogfejlődés, a judikatura, a joggyakorlat és régi törvényeink alapján, vagy pedig az idegen, főleg a német birodalmi törvény recipiálásával alkossuk-e meg a magyar magánjogot? És ha e kettő között kell választanunk, bizonyára nem habozhatunk, mert hisz a magyar házassági jog és ági örökösödés a magyar nép életével, érzésével és gondolkozásával annyira összeforrott, hogy attól a nemzetet megfosztani soha helyre nem hozható végzetes hiba lenne. A nemzet nemcsak nyelvében, de törvényei és jogszokásaiban is él, s amint nem lehet nyelvétől, ép úgy nem szabad azt a sajátjává, mintegy vérévé vált régi törvényeitől és jogszokásaitól sem könnyelműen megfosztani. Határozott állást kell foglalnunk tehát minden oly törekvés ellen, mely a nemzetet régi törvényeitől megfosztani akarja. Ez irányban foglal állást a tervezetnek kérdéses birálata is s követeli, hogy a kir. közjegyzők működési köre az összes perenkívüli ügyekre kiterjesztve, telekkönyvi és hagyatéki ügyekben pedig általánosan kötelezőleg biztosítva legyen. Azon elvi alapon áll, hogy amint az anyakönyveknél és adókatartárnél a bevezetés hivatalból történik, úgy kell történnie a telekkönyveknél is. A kérvényezést és előjegyzést, mi csak akadályul szolgál, szükségkép meg kell szüntetni, a hagyatékok tárgyalását, hogy a haláleset útjánai birtokváltások bejegyzését minden egyes esetben biztosítsuk, általánosan kötelezővé kell tennünk, s az élők közti vagyonátruházások bejegyzésének biztosításául a közokirati kényszert behoznunk s kimondanunk, hogy ingatlanok tulajdonjogi átruházását tárgyzó jogügyletek csak közjegyző

előtt köthetők s a kir. közjegyző az okirat hiteles kiadványát az átírás foganatosítása végett hivatalból tartozik a telekkönyvi hatósághoz benyújtani. Azt hisszük tehát, hogy egy ily irányú munkát támogatni nemcsak hazafias, de jól felfogott érdekeink védelmére irányuló speciális kötelességünk is.

*

A polgári törvénykönyv előkészítése. A igazságügyminis-
teriumban a polgári törvénykönyv tervezetének kidolgozására szer-
vezett bizottság vezetősége a napokban bocsátotta közre a tervezet
további tárgyalását előkészítő főelőadmánynak és a tervezetre
vonatkozó bírálati anyagnak ötödik és hatodik kötetét. Az előbbi
340 lapon a dologjog V—VIII. címének feldolgozását adja és a
szolgalmakra, az épületjogra, a zálog- és jelzálogjogra, valamint a
telki terhekre vonatkozó részeket tartalmazza. Ez a kötet 21 alap-
vető fontosságú kérdést tárgyal.

A hatodik kötet 500 lapon a kötelmi jog hat első címének
feldolgozását tartalmazza és a szerződésre, a tiltott cselekményekre,
a kötelek tartalmára, több hitelező és több adós viszonyára, a
követelések és tartozások átruházására, valamint a kötelek meg-
szűnésére és az elévülésre vonatkozó részeket foglalja magában.
E részek köréből a főelőadmány 28 elvi jelentőségű kérdést tárgyal.
A munkálat további, a kötelmi jog VII—XVI. címét tárgyzó
hetedik köteté, úgyszintén az öröklési jogot tartalmazó nyolczadik
köteté legközelebb fog megjelenni.

*

Uj közjegyzőségek rendszeresítették Fehérgyarmaton, Búziás-
fürdön, Vasvároton és Csacszán. A vonatkozó igazságügyminis-
ter rendeletereket lapunk ezen számában közöljük.

*

Telekkönyvi hatósággal ruháztatott fel az antalfalvi kir.
járásbiróság saját területére.

*

A telekkönyvi betétszerkesztő munkálatok foganatba-
vétele elrendeltetett a magyaróvári kir. járásbiróság területére.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké: dr. Gémesi
Imre kir. közjegyzőhelyettes Billédre; dr. Nemes József kir. köz-
jegyzőhelyettes Vajda-Hunyadra; dr. Avramescu Pachomius lugosi
ügyvéd Alibunarra; Dunay Endre kir. közjegyzőhelyettes Naszódra

és dr. Lurtz Károly brassói ügyvéd Brassóba. Áthelyezettek:
dr. Mattiasich Dezső lugosi kir. közjegyző Hódmezővásárhelyre;
Zagyva Lajos mezőtúri kir. közjegyző Debreczenbe és dr. Örley
György élesdi kir. közjegyző Berettyóujfalura.

TÁRCZA.

Apró képek a gyakorlatból.

— Egy vidéki közjegyző naplójából. —

— — *Augusztus 28.* Reggel 8 órakor Kovács ügyvéd állított
be hozzám. Közölte velem, hogy ő most karlsbadi kurát használ.
Mikor szivarral kínáltam meg, igen behatóan mondta el nekem az
ő testi, családi és irodai bajait. Egy félórával később így kiáltott fel:

— Eh, tudja is kolléga úr, mi a gond. Gyöngyélete, arany-
bányája van magának . . .

Aztán áttért arra, amiért tulajdonképen jött. Mindenekelőtt
egy hagyatéki ügyben kért felvilágosítást. Természetesen megkapta.
Ezután egy általam nemrég felvett jogügylet dolgában kívánt érte-
sítést, melyet nagyon részletes jogi vitatkozás tárgyává tett. Ötne-
gyed óra múlva távozott. Én pedig megnyitottam az aranybányámat.

Először egy bonyodalmas hagyatékot tárgyaltam le, amelyben
tizenegy átázott földműves polgártárs és -társnő másfél óráig
tette próbára a türelmemet és a szaglási szerveimet. Végül az
egyik atyafi közölte velem, hogy a községi jegyző úr — aki
különben mindig szidni szokta a „királyi főjegyző urat“ — 4 koronát
vett tőlük a leltározásért és azt mondta, hogy a hagyatéki tárgya-
lásért semmit sem kell majd nekik fizetni. A jegyző úrnak, legalább
az utóbbira nézve, igaza volt, mert díjtalan hagyatékról volt szó.

Tizenegy óra tájban egy általam személyesen nem ismert
parasztember jelentkezett azzal a felette sürgős kéréssel, hogy
egy okira tett névaláírását hitelesítem. Az okiratot termé-
zetesen a községi jegyző úr készítette. A féllal csak nehezen tudtam
megértetni, hogy azonossági tanukra van szükség. Ő kijelentette,
hogy helyben senkit sem ismer és hogy egyáltalában nem látja
be, hogy mire való ez a „komédia“. Erre türelmesen utaltam a

törvényre és vagy harmincz azonossági tanuságra alkalmas „helybelit“ soroltam fel. Az atyafi, hosszas meggondolás után, végre azt mondta, hogy majd lesz itt mind árt két tanu és ezzel távozott. Dél tájban két mezitlábás egyénnel tért vissza, akikhez, sajnálatomra, még nem volt szerencsém. Amint ezt az ügyféllel közöltem, a két tanujelölt csodálkozva kérdezte, hogy hát már az sem elegendő, hogy ha ők ismerik a Varga Estvánt? Mikor pedig azt feleltem, hogy az szükséges, de nekem kell a tanukat ismer-nem, akkor ők felháborodva és szemrehányóan tudatták, hogy nekik már az öregapjuk is helybeli gazda volt.

A tárgyalások félegykor megszakadtak. Az emberek fejcsóválva távoztak. És én bezártam az aranybányát. . .

Délután két óra tájban gyönyörű fogat állott meg a házam előtt. Egy igen elegáns hölgy és egy előkelő külsejű úri ember szállt ki a négylovas hintóból. Gyorsan sötét kabátot öltöttem és az irodába siettem.

— Többmillió dologról van szó, — szólt nagyúri hanyagsággal a gróf.

Megdobbant a szívem. Hűséges segédem hegyezte a fülét és a tollát.

— Igen, — szólt a grófné, — a vagyonom kezelésével bízom meg a férjemet.

Mielőtt az okirat megszerkesztésébe fogtam, a gróf úr leereszkedően kérdezte, hogy mióta vagyok „itt“ és hogy meg vagyok-e elégedve a keresetemmel. Födolog, tette hozzá, hogy a közjegyző mindig rendelkezésre álljon, mert ezzel kedveltetni meg magát az előkelő körökkel, no meg a közönséggel is. A grófné mindezt azzal egészítette ki, hogy legközelebb megint bejönnek majd hozzám, mert egy 800,000 koronáról szóló okiraton — melyet az ügyvédjük fog csinálni — a névaláírásukat kell majd hitelesítenem.

Hálásan mosolyogtam és egy óra múlva készen volt a meghatalmazás.

— Mivel tartozom? — kérdezte a főrangú nő.

— Az okirat szerkesztéseért — két korona. . .

Alighogy így végződött a millió ügylet, ismét beállított a délelőtti ember, még pedig újabb két azonossági tanu kíséretében. Ámde csakhamar kiderült, hogy ezeket a tanukat én ismerem ugyan, de ők életükben most látják először Varga Estvánt, aki egy-

egy félliter bor ígéretével fogta őket az utcán. Újabb felvilágosítások után, az ügyféllel együtt, hagyták el az irodát.

Segédem ezalatt egy tisztos öreg úrral beszélgetett, aki többször tüntetően ismételte:

— Igen, kérem, hatvannyolc ezeröttszáz koronáról. . .

Ismét megdobbant a szívem, de csakhamar megtudtam, hogy váltóóvatolásra van szó, mely célból a község legszélére kell mennem, ahol a leghamisabbak a kutyák és legrengetegebb a sár.

Délután félőtre járt már az idő és így sietnem kellett, hogy a végső terminust el ne mulasszam. Elég érdekes viszontagságok után végre odaérkeztem, ahol az elfogadóról mit sem tudtak. Így hát lóhalálában a község házához kellett vágatnom, ahonnan fáradtan és nyakig sárosan érkeztem háza, hogy a 4 korona 20 fillér óvásdíjat bevételi könyvecskémbe bejegyezhessem.

Otthon ismét várt már a többször tisztelt névaláírás hitelesítési atyafi, még pedig ezúttal már két megfelelő azonossági tanuval, úgy hogy a közjegyzői cselekménynek immár mi sem állott többé az útjában. Ergo felvettem a meglepően szerény ügyszámú jegyzőkönyvet, aláírtam azt, aztán az okiratra veztem a tanusítást és kellő aláírások és pecsételések után az ügyletet az ügykönyvbe és a sorkönyvbe veztem, legvégül pedig ép a könyvecskémbe akartam bejegyezni az 1 korona és 50 fillérnyi bevételt, amikor az ügyfél egy czédulát nyomott a markomba:

— Mi ez?

— A községi jegyző úrtól van.

A czédulán ez állt: „Varga István napszámos, minek következtében, az 1880. évi LI. törvény cikk 11-ik §-ának g) pontja értelmében, ő a közjegyzői díjnak csak a felét tartozik fizetni.“

Igy is lőn. Varga féltől, a két teljes óránál több időt igénybe vett „ügylet“-ért 75 fillért söpörtem be a vasszekrényembe és miután időközben már beesteledett, ismét ráfordítottam a kulcsot az aranybányámról. . .

Aug. 29. „Aki korán kell, aranyat lel.“ Ezzel a kedvelt példaszóval ugrottam ki az ágyból. És csakugyan! Fél kilenczig sikerült is letárgyalnom egy — ingyenes hagyatékot.

Ekkor berontott hozzám egy kereskedőember, aki állítólag a vasúthoz sietett és az isten szerelmeért arra kért, hogy azonnal hitelesítsem a könyvkivonatát.

Merkur izgatott fia olyan terjedelmű papirost vett elő, akár egy kisebbfajta katonai gyakorlóter. Ennek a kivonatnak minden lapján a főkönyv öt lapjának tartalma volt összezsúfolva. Három ilyen rém-lapnak az összeolvasása, a hitelesítéssel, háromfertály óráig tartott. Mikor elkészültem vele, a bejegyzett kereskedő úr sunyi mosolylyal nézett rám:

— Tudom, mennyi jár érte. A kivonat két első lapjáért 1 kor., a harmadik lapért 30 fillér, összesen 1 korona 30 fillér. Tessék és alászolgája. . .

Tíz órakor egy elég kényes árverést kellett megtartanom a járásbiróságnál. 380,000 korona volt az ingatlanok a kikiáltási ára. Délutáni 1 óra volt, mikorra végeztünk. A végrehajtató fiskálisa 100 koronát számított fel a *megjelenésért*, aminél kevesebbet alig fognak neki megállapítani. Én az *eljárásért* 10 K-át számítottam fel, aminél többet — amint a tekintetes járásbiróság tartja — a bölcs díj-törvény szerint nem is lehet megállapítani. . . .

Délután, ugyancsak a díj-törvény alapján, egy 585 koronára szóló nyugtán és törlési engedélyen — főjelző és 19 mellékjelző, — vagy 250 mindenféle telekkönyvi szám — kerek 2 (kettő) koronát sikerült keresnem. . . .

Aug. 30. Tegnap éjjel előtt azzal vertek fel, hogy a szomszéd határ szélén, az egyik tanyán, egy szegény öreg béres végrendekezni kíván.

A díj-törvény alapján, egylovas, kétkerekű, felette rozoga kordé jött értem, melyet „a fél alkalmatosságának“ nevez a 19-ik §.

Szakadó esőben, hajmeresztő utakon, hihetetlenül összerázva és halálra fázva érkeztem haza.

Az úton, menet és jövet, mindig azt vártam, hogy mikor zuhanok már bele a legeslegmélyebb árokba és folyton csak arra gondoltam, hogy milyen könnyelmű dolog az, mikor az ember ilyenkor végrendelet hátrahagyása nélkül megy végrendeletet csinálni. . . .

Kovács kollega már javában horkolt.

Mikor szép kis háza mellett zökögtem el, fülemben csendültek a fiskális úr tegnapi szavai:

— Aranybánya . . . Gyöngyélet . . .

Hatvaniensis.